

Nasza wieś się zmienia

Wkrótce odbędą się regionalne dożynki. Jak sobie radzą wielkopolscy rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich?

FOT. A. BOŃSKI

Jednym z elementów sukcesu jest ciągle unowocześnianie rolniczego warsztatu pracy. Na zdjęciu – w gospodarstwie starościny tegorocznych wielkopolskich dożynek Magdaleny Bruź.

Tradycyjnie już w ostatnią niedzielę sierpnia odbędą się nasze regionalne święto plonów. Na miejsce XVIII Wojewódzko-Diejeżalnych Dożynek Wielkopolskich wybrano podkaliszki Lisków.

– Staramy się organizować wojewódzkie dożynki w różnych częściach regionu. Cieszę się, że tym razem odbędą się one w mniejszej miejscowości, a więc w środowisku codziennej pracy rolników – mówi marszałek Marek Woźniak. – Świętując w Liskowie, możemy w dzisiejszych czasach,

czasach nowoczesnej polskiej wsi nawiązać do tradycji działań podejmowanych tu przed laty przez księdza Wacława Bliżnińskiego.

Postać tego kapłana, działającego na tym terenie w pierwszych dziesięcioleciach poprzedniego wieku, jest często przywoływana. Angażując się w pracę społeczną, oświatową i kulturalną, zaktywizował on mieszkańców Liskowa. Założył sierociniec, szkołę, kółko rolnicze, dom ludowy, ośrodek zdrowia, sklep i kasę kredytową. Dzięki niemu niewielki Lisków gościł na

wystawach rolniczych w latach 1925 i 1937 tysiące zwiedzających, w tym prezydentów RP Stanisława Wojciechowskiego i Ignacego Mościckiego.

Dziś intensywny rozwój i zmiany dotyczą znacznej części obszarów wiejskich. Widać to choćby na przykładzie dożynkowych starostów: Jacka Grzelaka i Magdaleny Bruź. Okazałe maszyny rolnicze, imponujące inwestycje, a także tabliczki informujące o sięgnięciu po unijne wsparcie czy stojące w domu statuetki z konkursu Wielkopolski Rolnik Roku świadczą o tym, że

gospodarze z naszego regionu potrafią wykorzystać swój czas i sprzyjające okoliczności.

Ale nie tylko w tradycyjnie silnej w Wielkopolsce produkcji rolniczej zmiany są widoczne. Ostatnie lata przyniosły spore przeobrażenia naszych obszarów wiejskich. Dzięki unijnym pieniądzą (m.in. z PROW) niemal wszędzie można zobaczyć piękniejące otoczenie: powstają place zabaw, siłownie, boiska, miejsca spotkań, remontowane są wiejskie świetlice czy remizy.

Ta „rewolucja” nie byłaby możliwa, gdyby nie wspólna

ca Urzędu Marszałkowskiego i powstałych niemal dekadę temu lokalnych grup działania.

– Poprzez aktywizację społeczności, wspólne pomysły i ciekawe przedsięwzięcia LGD odgrywają istotną rolę w prowadzeniu polityki zrównoważonego rozwoju regionu – podkreśla wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

– Cieszy nas to, co udało się dotąd zrobić, ale to ludzie i proces współpracy są naszym największym sukcesem – zauważają najbardziej aktywni przedstawiciele wielkopolskiej wsi. >> **strony 8-9**

Co z adopcjami?

Czy sześcioro wielkopolskim ośrodkom adopcyjnym grozi zamknięcie? Problem w tym, że samorząd województwa nie dostał od wojewody drugiej transzy pieniędzy na działalność tych placówek. >> **strona 2**

Świetne oceny województwa

Rekordowo dobre oceny województwa wielkopolskiego przyniósł najnowszy raport agencji ratingowej. Stabilność i bezpieczeństwo finansów oraz spodziewany rozwój – tak w skrócie można opisać diagnozę regionu. >> **strona 2**

Nie odwołali

Radni PiS chcieli, by sejmik przyjął apel do marszałka „o złożenie wniosku do sejmiku o odwołanie członka zarządu Leszka Wojtasiaka”. W głosowaniu jednak odrzucono wprowadzenie tego punktu do porządku obrad. >> **strona 4**

Nasze powiaty

Na tej ziemi niemal na każdym kroku możemy natknąć się na ślady historii związanej z początkami polskiej państwowości. Ale to niejedyny atut powiatu gnieźnieńskiego – kolejnego w naszym cyklu. >> **strona 7**

Inna strona samorządu

Gusta (radnych) bywają różne: jednego rusza Konrad, a drugiego krowy. Dyrektor Tomasz Wiktor i jego młot. Jak z urzędniczą rutyną radzą sobie Włosi? >> **strona 16**

Kieszonkowe na Rio

– Dziś przekazujemy wam takie „olimpijskie kieszonkowe”, ale mam nadzieję, że wróciście po znacznie większe nagrody jako medalistów – zachęcał sportowców marszałek Marek Woźniak. 14 lipca wielkopolscy olimpijczycy i paraolimpijczycy spotkali się z władzami regionu w Urzędzie Marszałkowskim, by odebrać przyznane im nagrody. Wśród największych medalowych nadziei wymieniana jest kajakarka KTW Kalisz Marta Walczykiewicz (na zdjęciu). W sumie do Rio de Janeiro zakwalifikowało się 31 sportowców z naszego regionu. Aż 18 z nich mogło rozwijać swoją karierę jako stypendyści samorządu województwa. >> **strona 2**

FOT. A. BOŃSKI

Z zagranicą

W lipcu rozwinęła się współpraca Wielkopolski z jej zagranicznymi partnerami. Przedstawiciele naszego województwa w gronie europejskich samorządowców zastanawiali się na bratysławskim szczycie nad wyzwaniem stojącym przed UE. W Berlinie promowaliśmy, w obecności m.in. kanclerz Angeli Merkel, nasze regionalne przysmaki. W Wielkopolsce natomiast gościli Polacy z Białorusi, samorządowi partnerzy z Japonii oraz politykolodzy z całego świata. Z kolei sejmik dał zielone światło dla współpracy gospodarczej województwa z kolejnym zagranicznym partnerem – indyjskim stanem Karnataka. >> **strony 3 i 5**

Drogi za miliony

Ćwierć miliona złotych to łączna wartość 18 przedsięwzięć na drogach wojewódzkich, co do których władze regionu już zatwierdziły przyznanie dofinansowania unijnego w ramach WRPO 2014+. Postępuje wybór wykonawców kolejnych inwestycji. Dwa miesiące temu pisaliśmy o podpisaniu pierwszych przetargowych umów. Dwie kolejne – na przebudowę dróg nr 305 i nr 306 – uroczyste parafowano w Urzędzie Marszałkowskim 29 lipca. Uchwałą sejmiku podzielono też pomiędzy 80 wielkopolskich gmin niemal 5 mln zł przeznaczonych na drogi dojazdowe do gruntów rolnych. >> **strona 6**

na wstępie

Liczą się ludzie

Artur Boinński

Dziś, przed zbliżającym się regionalnym świętem plonów, wiele piszemy o tym, jak zmienia się wielkopolska wieś (co widać choćby na przykładzie gospodarstw dożynkowych starostów), jak ewoluują nasze obszary wiejskie. Wspominamy też, jak to na początku XX wieku ks. Wacław Bliźniński stworzył z podkaliszkiego Liskowa „wzorcową polską wieś”. Zadecydowały jego zdolności i zaangażowanie. Patrząc na tempo przemian wielkopolskiej wsi, myślę sobie, że dziś o wielu małych miejscowościach z naszego regionu można powiedzieć, że są takimi „Liskowami sto lat później”. Olbrzymim bodźcem do rozwoju są oczywiście fundusze unijne. Trzeba jednak po nie sięgnąć, odpowiednio spożytkować, nieraz zorganizować się z sąsiadami. I znów (tak jak było to w przypadku ks. Bliźnińskiego) decydujące są ludzkie zdolności i zaangażowanie. Jest komu i za co dziękować, nie tylko przy okazji dożynek. •

Świetne prognozy dla Wielkopolski

Rekordowo dobre oceny dla województwa wielkopolskiego przyniósł najnowszy raport agencji ratingowej.

Stabilność i bezpieczeństwo finansów oraz spodziewany rozwój – tak w skrócie można opisać obraz naszego województwa zdiagnozowany przez Fitch Ratings. A to diagnoza o tyle ważna, że brana pod uwagę przez potencjalnych inwestorów czy instytucje finansowe.

Agencja ratingowa 25 lipca podniosła krajowy rating długoterminowy Wielkopolski z „AA+(pol)” do „AAA(pol)”, jednocześnie potwierdzając ocenę dla zadłużenia w walucie zagranicznej na poziomie „A-”,

a w walucie krajowej na poziomie „A”. Okoliczności gospodarcze, założenie prowadzenia nadal zrównoważonej polityki finansowej przez samorząd, perspektywa wsparcia kolejnymi funduszami unijnymi – wszystko to wpływa na tak dobre prognozy.

Bardzo mnie cieszy, że Fitch kolejny już raz docenił naszą konsekwentną i proroczą politykę finansową dla Wielkopolski – skomentował te wyniki marszałek Marek Woźniak. – Fakt, że podniesiono nam krajowy rating długoterminowy w czasach, kiedy dobra ocena ratingu dla naszego kraju nie była pewna, cieszy szczególnie. Niech żyje samorząd! ABO

Szymon nie chce już być jedynakiem

Trzydziestu jeden wielkopolskich sportowców bierze udział w igrzyskach olimpijskich i – wkrótce – w paraliimpiadzie w Rio de Janeiro. 14 lipca, podczas spotkania w Urzędzie Marszałkowskim, zostały im wręczone nagrody od samorządu województwa. – Dziś przekazujemy wam takie „olimpijskie kieszonkowe”, ale mam nadzieję, że wrócić po znacznie większe nagrody jako medalści – zachęcał sportowców marszałek Marek Woźniak. Powodzenia w Rio życzył zawodnikom m.in. Szymon Ziółkowski (na zdjęciu), który przyznał, że nie chce być już jedynym wielkopolskim złotym medalistą olimpijskim. ABO

FOT. A. BOIŃSKI

Co z adopcjami?

Samorząd województwa dostał za mało pieniędzy na zadanie zlecone przez administrację rządową.

Czy sześciu działającym w kilku miastach regionu ośrodkom adopcyjnym grozi zamknięcie i pozostawienie tylko jednej tego typu centralnej placówki w Poznaniu?

– Sytuacja jest dramatyczna. Patrząc na finanse, właściwie już powinniśmy dać wypowiedzenia pracownikom. Ze względu na wagę działań ośrodków adopcyjnych nie chcemy jednak tego zrobić – obrazował marszałek Marek Woźniak podczas konferencji prasowej 18 lipca.

Problem w tym, że samorząd województwa nie dostał od wojewody drugiej transzy pieniędzy na działalność tych placówek. – A to zadanie zle-

cone z zakresu administracji rządowej, więc nie możemy przeznaczyć na nie pieniędzy z naszego budżetu – mówił marszałek.

Według wyliczeń, brakuje około 1,8 mln zł. Marszałek postanowił wystąpić ze skargą na wojewodę do Rzecznika Praw Dziecka.

– Szkoda byłoby stracić coś, czego działalność w ostatnich latach jest naszą dumą – przekonywała Marzena Wodzińska z zarządu województwa. A wielkopolskie ośrodki adopcyjne zatrudniają kilkudziesięciu doświadczonych i przeszkolonych fachowców. Opisując wiele form działalności tych placówek i ich efekty, samo-

rządowcy wskazywali m.in.: – W latach 2012-2015 dzięki ich funkcjonowaniu w Wielkopolsce 715 dzieci znalazło swoich rodziców, a 613 rodziców znalazło swoje dzieci.

W odpowiedzi na sygnały ze strony samorządu, wicewojewoda Marlena Małag przekonywała media, że opóźnienia w przekazywaniu pieniędzy wynikają ze zleconej przez ministerstwo analizy wydatków ośrodków adopcyjnych. Zarzuciła też marszałkowi „grę na emocjach”. Jednak ani w lipcu, ani w pierwszym tygodniu sierpnia drugiej transzy pieniędzy dla ośrodków adopcyjnych samorząd nadal nie otrzymał. ABO

O zdrowiu i edukacji

Marszałkowie województw rozmawiali o wpływie na samorząd wprowadzanych przez rząd zmian w kilku dziedzinach.

Okazją do dyskusji i przyjęcia stosownych oficjalnych stanowisk była kolejna odsłona Konwentu Marszałków Województw RP. Posiedzenie, w którym Wielkopolskę reprezentowali członkowie zarządu województwa Leszek Wojtasik i Marzena Wodzińska, odbyło się na początku sierpnia w Szczecińskim Centrum Dialogu Przełom.

Rozważano m.in. konsekwencje dla jednostek samorządu terytorialnego wynikające z rządowych zmian systemowych w zakresie edukacji oraz ochrony zdrowia. Analizie poddano również tematy związane z finansowaniem działalności rybackich lokalnych grup działania oraz nowelizacją ustawy o prawie wodnym. ABO

Nasze „elfy” pojechały na ŚDM

„Zawozimy pielgrzymów z Wielkopolski do Krakowa” – tak podległa samorządowi spółka Koleje Wielkopolskie reklamowała swój udział w organizacji dojazdu (i powrotu!) na odbywające się w stolicy Małopolski Światowe Dni Młodzieży. W nocy z 24 na 25 lipca pierwsze specjalne pociągi „elfy” z pielgrzymami na pokładzie wyruszyły z Inowrocławia, Konina, Jarocina i Poznania. Na dworcu głównym w Poznaniu widoczne były liczne grupy młodzieży z zagranicy, m.in. z Boliwii, Madagaskaru, Etiopii, Brazylii, Kazachstanu, Ukrainy, USA, Kataru, Bangladeszu, Argentyny. Łącznie Koleje Wielkopolskie uruchomiły 17 podwójnych „elfów”, które przewiozły uczestników ŚDM z archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej oraz diecezji kaliskiej i częściowo z diecezji wrocławskiej. RAK

Krok po kroku ku szpitalowi

Na przełomie lipca i sierpnia zapadły kolejne ważne decyzje, które przybliżają długo oczekiwaną budowę Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka.

Choć podległa samorządowi spółka Szpitale Wielkopolski (odpowiedzialna za budowę nowej lecznicy) już 23 czerwca rozstrzygnęła przetarg na zaprojektowanie WCZD, nadal nie udało się podpisać umowy na realizację tego zadania. Do Krajowej Izby Odwoławczej wpłynęły bowiem w lipcu dwa protesty, które nieco opóźniły sfinalizowanie kontraktu.

– Otrzymaliśmy z KIO informację, że oba odwołania zostały odrzucone. Czekamy jeszcze na pisemne uzasadnienie tej decyzji i jej upra-

womocnienie się – wyjaśnia Maciej Sytek, dyrektor Departamentu Zdrowia w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu. – Umowę na przygotowanie dokumentacji projektowej dla Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka chcemy podpisać jeszcze w sierpniu.

Przypomnijmy, że najkorzystniejszą ofertę (spośród sześciu aplikacji) na zaprojektowanie nowej lecznicy złożyła spółka Industria Project z Gdańska, która oprócz najniższej ceny (4,6 mln zł) skróciła termin wykonania prac o 4 tygodnie. Gotowy projekt budowlany i koncepcyjny szpitala, a także program funkcjonalno-użytkowy powinien być zatem gotowy najpóźniej za 17-18 miesięcy.

Jednocześnie trwają inne formalności związane z budową WCZD. Samorząd województwa złożył w lipcu wniosek (wnosząc też opłatę w wysokości 4 tys. zł) o opinię wojewody na temat celowości tej inwestycji. Dokument ten jest potrzebny z dwóch względów: aby złożyć kompletny wniosek o dofinansowanie tej inwestycji z pieniędzy unijnych, a także wpisać budowę nowego szpitala w tzw. plan działań zdrowotnych zatwierdzany przez działający przy Ministerstwie Zdrowia komitet sterujący.

8 sierpnia wicewojewoda Marlena Małag poinformowała dziennikarzy o pozytywnej opinii na temat celowości budowy WCZD. RAK

Samorządy szukają recept

W Bratysławie odbył się Europejski Szczyt Regionów i Miast.

Uczestnicy spotkania w stolicy Słowacji przyjęli „Deklarację bratysławską”.

Marszałek Marek Woźniak podczas jednej z debat szczytu.

Podczas Europejskiego Szczytu Regionów i Miast, który odbył się w dniach 8-9 lipca w Bratysławie, wielokrotnie podkreślano, że UE boryka się obecnie z poważnymi wyzwaniami, na czele z kryzysem migracyjnym i Brexitem. Zarówno europejscy samorządowcy, jak i przedstawiciele władz sprawującej prezy-

dencję Słowacji, zgodnie wskazywali, że odpowiedzią Unii powinno być większe jej otwarcie na obywateli, a najłatwiej to robić – będącym najbliższymi swoich mieszkańców – rządzącym miastami i regionami.

W ramach wydarzenia przyjęto „Deklarację bratysławską”, w której władze lokalne i regionalne poparły

wizję Europy opartą na zwiększeniu inwestycji i zaproponowały rozwiązania podnoszące ich skuteczność.

Marszałek Marek Woźniak, występując w roli szefa regionu przedstawianego podczas bratysławskiego szczytu jako lider we wdrażaniu tego typu rozwiązań w Polsce, przytoczył wielkopolskie doświadczenia zwi-

zane z JEREMIE i JESSICA. Zwracał jednak uwagę, „abyśmy wraz z entuzjazmem dla instrumentów zwrotnych nie zagubili bardzo potrzebnego nadal finansowania poprzez dotacje bezzwrotne”. Podkreślał, że konieczne jest równoległe funkcjonowanie różnych form unijnego wsparcia – obok takich rozwiązań jak EFIS (Europejski

Fundusz Inwestycji Strategicznych, który jest częścią Europejskiego Planu Inwestycyjnego) potrzebna jest kontynuacja tradycyjnych instrumentów polityki spójności. Marszałek zwrócił uwagę na niedogodność EFIS polegającą na tym, że jest to fundusz zarządzany centralnie z poziomu unijnego.

ABO

Świat politologów w Poznaniu

3 tysiące naukowców z niemal 100 krajów świata przyjechało do Poznania na 24. Międzynarodowy Kongres Nauk Politycznych.

Pierwszy w historii tej imprezy kongres odbywający się w Europie Wschodniej został zorganizowany w lipcu na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Tematem przewodnim spotkania była „Polityka w świecie nierówności”, jednak podczas paneli dyskusyjnych i sesji plenarnych nie mogło zabraknąć najgorętszych zagadnień, którymi żyje świat, jak kwestie migracji czy zagrożenia terrorystyczne.

ABO

Gości kongresu powitał wicemarszałek Wojciech Janowski.

Nasze produkty regionalne smakowały w Berlinie

Na zaproszenie premiera Hesji Volkera Bouffiera Wielkopolska jako region partnerski uczestniczyła w Festynie Letnim, zorganizowanym 5 lipca przez heskie przedstawicielstwo w Berlinie. Nasze stoisko przygotowały LGD „Lider Zielonej Wielkopolski”, która zaprezentowała wielkopolskie produkty regionalne, a także Średzka Spółdzielnia Mleczarska JANA; atrakcją kulturalną był koncert Kapeli Dudziarskiej z Czepin. Gościem honorowym wydarzenia była kanclerz Niemiec Angela Merkel. Reprezentujący nasz region wicemarszałek Krzysztof Grabowski podczas rozmowy z panią kanclerz zaprosił ją do odwiedzenia Wielkopolski, gdzie tkwią jej rodzinne korzenie.

ABO

Goście z Białorusi

Stuosobowa grupa nauczycieli, działaczy, dzieci i młodzieży polskiej mieszkających na Białorusi przebywała w Wielkopolsce od 3 do 9 lipca na zaproszenie samorządu województwa.

6 lipca z Polakami (a także z opiekującymi się nimi harcerzami z Hufca ZHP Jarocin) spotkała się członek zarządu województwa Marzena Wodzińska.

– Chciałabym państwu serdecznie podziękować za działalność na rzecz propagowania kultury, dobrego imienia Polski, naszych tradycji – przywitała gości Marzena Wodzińska, wręczając im upominki.

– Mam nadzieję, że zabierzecie stąd miłe wspomnienia, poćwiczycie język polski, lepiej poznacie kulturę, nawiążecie cenne przyjaźnie – dodała Dorota Kinal, dyrektor (koordynującego wizytę Polaków z wschodniej granicy) Departamentu Edukacji i Nauki UMWW.

Helena Marczukiewicz, prezes oddziału Związku Polaków na Białorusi w Mińsku, podziękowała za gościnność i możliwość zwiedzenia Poznania i okolic Gniezna, pierwszej stolicy Polski. Podkreślała, jak ogromne znaczenie dla polskich nauczycieli na Białorusi ma kontakt z krajem ojczystym, wsparcie ze strony polskich samorządów, poznanie kultury i tożsamości regionalnej Wielkopolski.

7 lipca w ośrodku szkoleniowo-żeglarskim ZHP w Kiekrzu wspólnie biesiadowano przy ognisku, podczas którego (oprócz zabawy i śpiewów) młodzież wspominała atrakcje, jakie przygotowali dla nich organizatorzy pobytu, m.in. żeglowanie po Jeziorze Kierskim.

Projekt, w który wpisuje się wizyta Polaków z Białorusi, realizowany jest w ramach wieloletniego programu „Łącz nas Polska”, przyjętego przez samorząd województwa w 2015 r.

RAK

Japończycy chcą z nami współpracować

Wielkopolski Krotoszyn i japońskie miasto Okinoshima podpisały porozumienie o partnerskiej współpracy.

Nastąpiło to 9 lipca podczas uroczystej sesji krotoszyńskiej Rady Miejskiej. To pierwszy tego rodzaju dokument podpisany przez przedstawicieli polskich i japońskich władz lokalnych, przecierający szlak samorządowemu wymiarowi współpracy między obu krajami.

Uroczystość, w której uczestniczył wicemarszałek Krzysztof Grabowski, była okazją do rozmów z przed-

Spotkanie z japońską delegacją w Urzędzie Marszałkowskim.

stawicielami japońskiej administracji rządowej (w tym z ambasadorem Japonii w Polsce Shigeo Matsutimim) oraz

kręgów biznesowych towarzyszących samorządowcom.

Dzień wcześniej odbyło się natomiast spotkanie w Urzę-

dzie Marszałkowskim w Poznaniu. Uczestniczyli w nim członkowie delegacji miasta Okinoshima (na czele z wiceburmistrzem Kousei Kiedą) oraz prefektury Shimanę. Rozmawiano m.in. o możliwościach rozszerzenia samorządowej współpracy na poziom regionalny. Podejmujący gości wicemarszałek Grabowski zaprosił przedstawicieli prefektury Shimanę do zaprezentowania Wielkopolskom tradycji i kultury swojego obszaru podczas zaplanowanych na wrzesień targów „Smaki Regionów”.

ABO

7 lipca Polacy z Białorusi oraz harcerze spotkali się m.in. z Marzeną Wodzińską w ośrodku ZHP w Kiekrzu.

Sejmikowe pytania

Przedstawiamy tematy, które radni poruszali 18 lipca, podczas XXI sesji sejmiku, w ramach punktu „interpelacje i zapytania”.

Sławomir Hinc (PiS) w swojej interpelacji pytał o to, jakie cele udało się zrealizować podczas organizowanej przez samorząd województwa wizyty studyjnej w Chile. Radny poprosił ponadto o informację, kto opiniował zapotrzebowanie na sprzęt zakupiony do podległych samorządowi województwa szpitali w ramach dofinansowanego z funduszy unijnych projektu ich cyfryzacji.

ję, kto opiniował zapotrzebowanie na sprzęt zakupiony do podległych samorządowi województwa szpitali w ramach dofinansowanego z funduszy unijnych projektu ich cyfryzacji.

Zbigniew Czerwiński (PiS) powrócił do swojej wcześniejszej interpelacji w sprawie odwołania Jacka Profaski ze stanowiska dyrektora Specjalistycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Poznaniu. Odnosząc się do udzielonej mu odpowiedzi, wniósł o dodatkowe informacje na temat powodów zwolnienia.

Wniosła o dodatkowe informacje na temat powodów zwolnienia.

Mirosława Rutkowska-Krupka (PO) poruszyła kwestię przebiegu linii energetycznej Bydgoszcz-Piła przez obszar obejmujący dolinę Noteci. Wniosła o wsparcie postulatów wysuwanych przez miejscowe stowarzyszenia sadowników, sprzeciwiających się zmianie wyznaczonego wcześniej wariantu budowy tej linii.

stowarzyszenia sadowników, sprzeciwiających się zmianie wyznaczonego wcześniej wariantu budowy tej linii.

Waldemar Witkowski (SLD-UP) pytał o to, czy istnieją jeszcze jakieś formalne przeszkody uniemożliwiające rozpoczęcie budowy nowego szpitala pediatrycznego w Poznaniu. Ponadto radny, podając przykład Orkiestry Kameralnej Polskiego Radia „Amadeusz”, mówił o potrzebie lepszego promowania samorządu województwa przy okazji działalności podległych mu instytucji kultury.

przykład Orkiestry Kameralnej Polskiego Radia „Amadeusz”, mówił o potrzebie lepszego promowania samorządu województwa przy okazji działalności podległych mu instytucji kultury.

Dariusz Szymczak (PiS), nawiązując do złożonej przed miesiącem interpelacji w sprawie wzajemnych zależności służbowych pomiędzy osobami piastującymi najwyższe funkcje na marszałkowskim Departamencie Zdrowia oraz w samorządowej spółce Szpitale Wielkopolski, wniósł o uzupełnienie odpowiedzi na ten temat.

Wniosł o uzupełnienie odpowiedzi na ten temat.

Kazimierz Pałasz (SLD-UP) w złożonej pisemnie interpelacji wnioskował o zaplanowanie w budżecie województwa pieniędzy na przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na wybudowanie ścieżki rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 467 od Goliny, przez Myślubórz i Bobrowo, do Radoliny. Radny wskazał między innymi na wynikające z braku tej ścieżki zagrożenia dla dzieci uczęszczających do szkoły. ABO

na wynikające z braku tej ścieżki zagrożenia dla dzieci uczęszczających do szkoły. ABO

Jak działają spółki

Radni sprawdzili stan podmiotów prawa handlowego, których udziałowcem jest województwo.

Jak zawsze w połowie roku przedmiotem sejmikowych prac stała się informacja o sytuacji spółek prawa handlowego z udziałem województwa wielkopolskiego. Dla radnych była to okazja nie tylko do zapoznania się z bilansem finansowym tych podmiotów za 2015 rok, ale również do dyskusji nad sposobem funkcjonowania części z nich.

Województwo posiada udziały w 14 spółkach. Są to podmioty z różnych branż, nadzorowane przez marszałkowskie departamenty: gospodarki, zdrowia, transportu i rolnictwa. Niektóre z nich w całości (Koleje Wielkopolskie, Szpitale Wielkopolski, Wielkopolskie Centrum Ratownictwa Medycznego w Koninie, Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołowie) lub w znacznie powyżej 90 proc. (Centrum Wyszkołowego Jeździeckiego Hipodrom Wola, Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Wielkopolska Agencja Zarządzania Energią) są własnością regionalnego samorządu. Na drugim biegunie znajdziemy takie, gdzie udziały (a więc i wpływ na funkcjonowanie) są znikome: Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK” (1,12 proc.), Przewozy Regionalne (4,85 proc.), Wielkopolska Sieć Sierokopasowa (14,31 proc.).

Jakimi wynikami finansowymi zakończyły 2015 rok samorządowe spółki? Dokładnie połowa z nich zanotowała zyski, a połowa wykazała straty. Co ciekawe, największe straty dotyczyły podmiotów, w których województwo jest mniejszościowym udziałowcem: Przewozy Regionalne (ponad 88 mln zł), WSS (ponad 7 mln zł) oraz Portu Lotniczego Poznań Ławica, gdzie regionalny samorząd ma niespełna 1/4 udziałów (prawie 3 mln zł). Największym zyskiem (prawie 1,2 mln zł) mógł się pochwalić natomiast zajmujący się głównie działalnością poręczeniową Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego.

15 lipca grupa radnych z Komisji Budżetowej postanowiła naocześnie przekonać się, jak funkcjonuje należący w ponad 99 proc. do województwa hipodrom Wola. Po obiektach spółki oprowadził ich jej prezes Hieronim Cichy.

Nim informacja o spółkach pojawiła się na lipcowej sesji sejmiku, szczegółową analizą stanu poszczególnych podmiotów zajęły się komisje merytoryczne oraz budżetowa i rewizyjna.

Tradycyjnie najwięcej pytań radnych dotyczyło obu spółek kolejowych (a w tym roku także lotniska – ze względu na pokazną stratę) oraz Szpitali Wielkopolski, WAZE i Woli (hipodrom wizytowali członkowie Komisji Budżetowej, zastanawiając się na miejscu nad możliwymi sposobami poprawy jego sytuacji finansowej). W tym roku gorącą dyskusję toczono też wokół Ośrodka Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów ze względu na proces przekształceń własnościowych w tej spółce – temat zainteresował głównie radnych

PiS, pod lupę wzięła go też Komisja Rewizyjna.

– Powinny zostać opracowane jednolite zasady nabywania i zbywania udziałów w spółkach z udziałem województwa – apelował podczas sesji przewodniczący klubu SLD-UP i Komisji Rewizyjnej Wiesław Szczepański.

– Są spółki, które systematycznie „przejadają” kapitał, jak WAZE, Szpitale Wielkopolski czy Wola – zwracał z kolei uwagę Zbigniew Czerwiński z PiS. – Szczególnie w przypadku dwóch pierwszych należałoby się zastanowić nad sensem ich dalszego istnienia. Wola z kolei w obecnej strukturze nie ma szans na zbilansowanie działalności, więc rolę właściciela jest wskazać, jak powinien zmienić się sposób funkcjonowania tego podmiotu. ABO

Chcieli apelować o odwołanie z zarządu

Sejmikowi radni PiS chcieliby odwołania z zarządu województwa nadzorującego m.in. służbę zdrowia Leszka Wojtasiaka.

Radni tego klubu zaproponowali, by podczas lipcowej sesji sejmik przyjął apel do marszałka „o złożenie wniosku do sejmiku o odwołanie członka zarządu Leszka Wojtasiaka”. W głosowaniu zdecydowaną większością sejmik postanowił jednak nie wprowadzać tego punktu do porządku obrad (podobnie jak innego proponowanego przez PiS apelu – do zarządu województwa o przywrócenie Jacka Profaski na stanowisko dyrektora szpitala dziecięcego).

Właśnie dymisja tego ostatniego to jeden z głównych zarzutów wysuwanych przez PiS przeciwko Leszkowi Wojtasiakowi. Inne to: „wieloletnie oczekiwanie na nowy szpital dziecięcy”, „ukryta prywatyzacja OPEN”, „kłopoty z nadzorem nad jednostkami służby zdrowia” oraz... wyjazd studyjny do Chile i Argentyny.

– Ten wniosek wydaje się trochę niepoważny, patrząc na niesprawdzone, mocno nadmuchane zarzuty podane w uzasadnieniu – ocenił, pytany przez dziennikarzy, marszałek Marek Woźniak. I przypomniał, że całościową, merytoryczną debatę o funkcjonowaniu podległych samorządowi jednostek służby zdrowia zaplanowano na wrześniową sesję sejmiku.

Podczas lipcowej sesji większość radnych nie zgodziła się na wprowadzenie do porządku obrad proponowanego przez PiS apelu.

Podczas lipcowych obrad radni PiS mieli też wątpliwości związane z dofinansowaniem z UE programem cyfryzacji marszałkowskich szpitali. – Projekt jest zrealizowany, choć pewne prace przy nim na pewno jeszcze będą prowadzone – tłumaczył na sesji dyrektor Departamentu Zdrowia UMWW Maciej Sytek.

Z kolei szef klubu PiS Dariusz Szymczak zapowiedział skierowanie wniosków do NIK i prokuratury dotyczących zbadania przebiegu przekształceń własnościowych w spółce OPEN.

– Nie mamy tu niczego do ukrycia. Jeżeli ta sprawa wymaga sprawdzenia przez inne organy, deklarujemy pełną transparentność – komentował marszałek Woźniak. ABO

Indyjski list

Czy wielkopolska gospodarka wykorzysta olbrzymi potencjał drzemący w indyjskim rynku?

Sejmik zatwierdził projekt listu intencyjnego, jaki Wielkopolska ma podpisać z indyjskim stanem Karnataka.

Odbędzie się to prawdopodobnie jesienią, po uzyskaniu zgody polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Jak tłumaczono radnym podczas lipcowego posiedzenia Komisji Strategii Rozwoju Regionalnego i Współpracy Międzynarodowej, dokument ma dotyczyć kooperacji w zakresie gospodarki. Karnataka to kilkudziesięciomilionowy indyjski region, uznawany za jeden z najlepiej rozwiniętych ekonomicznie i zurbanizowanych stanów Indii, ze stolicą w Bangalore.

Niewykluczone, że jeżeli te kontakty będą rozwijać się pomyślnie, nasze województwo i indyjski stan podpiszą w przyszłości formalne porozumienie o współpracy (taki zapis znalazł się w treści projektowanego listu intencyjnego).

Województwo wielkopolskie ma ponad 20 zagranicznych regionalnych partnerów. W przypadku 17 z nich zostały podpisane oficjalne porozumienia, listy intencyjne i plany współpracy (choć, jak pokazuje praktyka, nie zawsze formalny dokument stanowi gwarancję intensywności i efektywności dwustronnych kontaktów). Najwięcej regionalnych partnerów Wielkopolska ma w Niemczech, ale też w Belgii, Chorwacji, we Francji, w Hiszpanii, Holandii, Kazachstanie, Rosji, Szwecji, na Ukrainie, w Wielkiej Brytanii i we Włoszech, a z innych kontynentów – w Brazylii i Korei Południowej.

ABO

Skarżą do WSA

Sejmik chce, by to sąd rozstrzygnął, czy wojewoda miał rację, unieważniając jego uchwałę.

Radni uchwaliли, podczas sesji 19 lipca, że zaskarżą do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody wielkopolskiego stwierdzające nieważność uchwały sejmiku „w sprawie wyrażenia stanowiska o stosowaniu się organów Województwa Wielkopolskiego do orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego”. Za takim krokiem opowiedziało się 19 radnych, 7 było przeciw, 1 wstrzymał się od głosu.

Przypomnijmy, że w maju w przyjętym dokumencie samorządowcy zadeklarowali m.in.: „Sejmik Województwa Wielkopolskiego wraz z Zarządem Województwa Wielkopolskiego oraz Marszałkiem Województwa Wielkopolskiego, dążąc do urzeczywistnienia zasady pewności prawa oraz zapewnienia ochrony interesów prawnych jednostki, wyrażają stanowisko, iż w swych działaniach oraz w działalności Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w szczególności przy wydawaniu decyzji administracyjnych, uwzględniać będą wszystkie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, w tym również te, wobec

których zaniechany został obowiązek ogłoszenia orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego”.

Za uchwałą było wówczas 17 radnych. Pozostali (choć obecnych w sali było 25) nie wzięli udziału w głosowaniu. Przepisy stanowią, że uchwały sejmiku zapadają „w obecności co najmniej połowy ustawowego składu” (w Wielkopolsce to przynajmniej 20 osób). Przewodniczącą klubu PiS (żaden z jego radnych nie zgłoszował) Dariusz Szymczak tłumaczył dziennikarzom, że skoro „w głosowaniu obecnych było 17 radnych”, to nie było wymaganego quorum. W związku z tym wystąpił on do wojewody wielkopolskiego o wydanie rozstrzygnięcia nadzorczego polegającego na orzeczeniu o nieważności powyższej uchwały sejmiku.

I faktycznie – 1 lipca wojewoda Zbigniew Hofmann orzekł nieważność sejmikowej uchwały. Jednak w uzasadnieniu w ogóle nie odniósł się do kwestii quorum. Swoją decyzję motywował tym, że nastąpiło „istotne naruszenie prawa, polegające na naruszeniu zasady praworządności i przekroczeniu przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyznanych prawem kompetencji”.

ABO

Szkoła na miarę XXI wieku

Co samorząd województwa zamierza robić, by podnieść jakość kształcenia w wielkopolskich szkołach?

Odpowiedzi na to pytanie szukano podczas lipcowego posiedzenia sejmikowej Komisji Edukacji i Nauki. Jedną z nich może stać się z pewnością, realizowany z inicjatywy samorządu województwa, program „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2020”.

Na współfinansowane z pieniędzy unijnych (w ramach WRPO 2014+) przedsięwzięcie przez 5 lat pójdzie prawie 106 milionów złotych. Projekt obejmie swoim zasięgiem szereg działań różnego typu. Ich wspólnym mianownikiem jest to, by zachęcić zarówno uczniów, jak i nauczycieli do szerszego sięgania po nowoczesne metody nauki, a placówki oświatowe wyposażać w infrastrukturę pozwalającą na swobodne korzystanie z tego typu narzędzi.

O założeniach przedsięwzięcia mówił radnym Piotr Waśko, wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu. To właśnie ODN

jest liderem tego projektu, a partnerami – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza oraz Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe.

W planach są trzy grupy działań: projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży w formie zajęć pozalekcyjnych, doskonalenie zawodowe nauczycieli, wdrożenie technologii informacyjnych i komunikacyjnych na rzecz szkół.

Wśród projektowanych przedsięwzięć edukacyjnych (podobnie jak w nazwie całego programu) znajdziemy nawiązanie do inicjatyw, które sprawdziły się już w poprzedniej perspektywie finansowej. W planach są takie działania, jak: Cyfrowa Dziecięca Encyklopedia Wielkopolski, Cyfrowa Mapa Dorzecza Warty, Akademia Kształcenia Wyprzedzającego, Ligi Przedmiotowej i Wykłady Akademickie – Uniwersytet w Twojej Szkole, Informatyczne Laboratorium Uczniowskie.

Nabór szkół, które wezmą udział w projekcie „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2020”, zaplanowano na wrzesień 2016 r.

ABO

Zarząd odpowiada

Przedstawiamy wyciąg z odpowiedzi udzielonych na wcześniejsze interpelacje i zapytania radnych.

Wicemarszałek Krzysztof Grabowski

– w odpowiedzi na interpelację Leszka Bierły, dotyczącą wykupu od czterech właścicieli gospodarstw rolnych z terenu budowanego zbiornika na rzece Prośnie w Wielowsi Klasztornej, przekazał, że samorząd województwa przez wiele lat czynił starania, aby nabywać nieruchomości pod projektowany zbiornik. Spotkania w sprawie wykupu gospodarstw rolnych z właścicielami nieruchomości wymienionymi w interpelacji były prowadzone od 2001 r., a indywidualne rokowania co najmniej od 2003 r., jednakże rolnicy ci nie wyrazili woli zbycia gospodarstw na rzecz województwa. Z braku możliwości finansowych budżetu województwa, od 2014 r. wstrzymano wszystkie wykupy nieruchomości przeznaczonych pod budowę zbiornika Wielowieś Klasztornej.

– odpowiadając Waldemarowi Witkowskiemu na interpelację w sprawie utrudnień w ruchu na drodze wojewódzkiej nr 430 Poznań-Mosina, poinformował, iż utrudnienia w Luboniu spowodowane były awarią sieci wodociągowej i w związku z tym zajęciem pasa drogowego w celu usunięcia powstałej usterki. Równocześnie na tej drodze prowadzono prace związane z jej bieżącym utrzymaniem. Roboty, a tym samym powstałe w ich wyniku utrudnienia w ruchu, zostały zakończone 28 czerwca.

– odpowiadając Mirosławowi Rutkowskiej-Krupce na interpelację w sprawie przebudowy skrzyżowania drogi wojewódzkiej Szydłowo-Dolaszewo z drogą powiatową nr 1164P Dolaszewo-Kotuń, przekazał, iż trwa opracowywanie dokumentacji technicznej na powyższe zadanie. Planowy termin zakończenia prac projektowych to 30 listopada 2016 r. Dopiero po zapoznaniu się ze wstępnym kosztorysem zadania oraz po zatwierdzeniu budżetu na 2017 rok zostanie podjęta decyzja dotycząca możliwości realizacji przedsięwzięcia.

Członek zarządu województwa Leszek Wojtasiak

– odniósł się do interpelacji Zbigniewa Czerwińskiego w sprawie odwołania Jacka Profaski ze stanowiska dyrektora Specjalistycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Poznaniu. W odpowiedzi przedstawił informację dotyczącą odwołania dyrektora, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii dotyczących dalszych losów Szpitala św. Rodziny w Poznaniu. W odpowiedzi podtrzymał dotychczasowe stanowisko odnośnie do odwołania Jacka Profaski z zajmowanego stanowiska.

– w odpowiedzi na interpelację Dariusza Szymczaka, dotyczącą polityki kadrowej Zarządu Województwa Wielkopolskiego w zakresie podległości służbowej, przedstawił informację na temat przepisów regulujących powierzanie stanowisk przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego osobom kierującym wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi oraz osobom zarządzającym wojewódzkimi osobami prawnymi.

– udzielił odpowiedzi na interpelację Dariusza Szymczaka w sprawie wyjazdu studyjnego do Argentyny i Chile, przedstawiając szczegółowo celowość organizacji wizyty we wskazanych krajach. Ich wybór był zgodny z kierunkami rekomendowanymi przez przedsiębiorców na spotkaniu poprzedzającym organizację wizyty. Ponadto, region ten został uznany za kluczowy dla eksportu w dokumentach polskiego Ministerstwa Rozwoju oraz określony jako perspektywiczny w raportach OECD. Wizyta miała na celu nawiązanie kontaktów pomiędzy podmiotami reprezentującymi obszary wpisane w regionalne inteligentne specjalizacje, co w konsekwencji przyczyni się do dalszego rozwoju Wielkopolski.

Sekretarz województwa Adam Habryło

– odpowiadając w imieniu marszałka województwa na interpelację Zbigniewa Czerwińskiego w sprawie funkcjonowania wind w budynku UMWW, przekazał, że firma świadcząca usługi w ramach zawartej umowy na konserwację dźwigów przeprowadziła w maju kompleksowy roczny przegląd gwarancyjny urządzeń. Na podstawie przeglądu stwierdzono poprawność działania wszystkich elementów oraz dokonano niezbędnych regulacji i czyszczenia właściwych podzespołów urządzeń dźwigowych.

ABO

Volkswagen pod Wrześnią – korzyści i problemy

11 lipca radni z sejmikowej Komisji Gospodarki zwiedzili Volkswagę w produkcji. Ich przewodnikiem był dyrektor Zakładu Crafter Września Ralf Nitzschke. Docelowa moc produkcyjna fabryki to 100 tysięcy aut rocznie. Dzięki tej inwestycji za 800 mln euro bezpośrednio w fabryce pracę znajdzie 3 tysiące osób, a kolejne tysiące będą mieć zatrudnienie w firmach kooperujących. Tak wielka inwestycja to jednak również niedogodności, choćby komunikacyjne. O nich mówił radnym zarówno dyrektor fabryki, jak i starosta Dionizy Jaśniewicz (druga część posiedzenia komisji – na zdjęciu – odbyła się we wrzesińskim starostwie). Gospodarz terenu przedstawił pomysły na rozwiązywanie problemów transportowych, a także działania podejmowane przez miejscowy samorząd w związku z niemiecką inwestycją na tym terenie (m.in. dotyczącą stworzenia odpowiedniej oferty szkolnictwa zawodowego).

ABO

Polecamy

Pufa i żyrandol

Do 31 sierpnia w Muzeum Okręgowym Ziemi Kaliskiej można obejrzeć wystawę „Z teatralnego lamusa”, przygotowaną we współpracy z miejscowym Teatrem im. Wojciecha Bogusławskiego. Na ekspozycji zgromadzono rekwizyty i elementy scenografii przechowywane zazwyczaj w magazynie lub (podczas spektakli) na scenie. To m.in. kostiumy, obrazy, lustra, kotary, maszyny, żyrandole, szafy, tapczany, łóżka, sofy, pufy, krzesła, fotele, lampy.

Kto powalczy?

Rezerwat Archeologiczny Gród w Grzybowie, oddział Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, zaprasza w dniach 20-21 sierpnia na tradycyjny Grzybowski Turniej Wojów. Nie zabraknie, jak przed tysiącem lat, szczęku oręża, okrzyków gawiedzi, nawoływania rzemieślników i kramarzy, wesołej muzyki, codziennej krzątaniny w piastowskim obozie. A przede wszystkim – zaciętych walk i rywalizacji o tytuł najlepszego wojaka.

Historia Ormian

Goście Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie mają okazję zobaczyć (do 23 października) wystawę „Ormianie – historia i kultura”. Składa się ona z dwóch ekspozycji: „Z widokiem na Ararat. Losy Ormian w Polsce” oraz „Wielki zapomniany. Arcybiskup ormiański Józef Teodorowicz (1864-1938) – wybitny polski kapłan i mąż stanu”. Projekt uzupełniają obiekty ze zbiorów Muzeum Zamkowego w Malborku i Muzeum Zamojskiego w Zamościu. RAK

więcej propozycji instytucji kultury samorządu województwa na: www.umww.pl/kultura

Setki milionów na drogi

Podpisano kolejne umowy na przebudowę tras wojewódzkich.

Czwierć miliona złotych to łączna wartość 18 przedsięwzięć na drogach wojewódzkich, co do których władze regionu już zatwierdziły przyznanie dofinansowania unijnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Postępuje wybór wykonawców kolejnych inwestycji. Dwa miesiące temu pisaliśmy o podpisaniu pierwszych przetargowych umów. Dwie kolejne uroczystości parafowano w Urzędzie Marszałkowskim 29 lipca.

Pierwsza dotyczy przebudowy drogi nr 305 od granicy powiatu leszczyńskiego do granicy województwa. Kompleksowa modernizacja 8-kilometrowego odcinka przez firmę Budimex kosztować będzie ponad 12 mln zł. To pierwszy z czterech zaplanowanych etapów inwestycji na trasie 305. Prace w terenie wyznaczono na lata 2017-2018.

Z kolei firma Skanska za ponad 19 mln zł rozbuduje prawie 13 kilometrów drogi nr 306. Chodzi o odcinek od Buku do skrzyżowania z powstającą trasą S5. Maszyny budowlane powinny pojawić się tam w latach 2017-2019, choć wykonawca deklaruje, że może uda mu się nieco skrócić zakładany termin realizacji zadania. W przygotowaniu jest remont dalszego

Wicemarszałek Wojciech Jankowiak przygląda się podpisanemu przez dyrektora Wielkopolskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich Pawła Katarzyńskiego umów z wykonawcami inwestycji na drogach nr 305 i nr 306.

odcinka tej szosy, do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 431.

Obie inwestycje prowadzone są w systemie „zaprojektuj i wybuduj”. W obu przypad-

Dojadą do gruntów rolnych

Jak co roku, województwo przekazuje gminom pieniądze na drogi dojazdowe do gruntów rolnych. Stosowną uchwałę przyjął podczas lipcowej sesji sejmik. Podzielono niemal 5 mln zł przeznaczonych „na prace związane z ochroną, rekultywacją i poprawą jakości gruntów rolnych”. Dzięki temu 80 wielkopolskich gmin będzie mogło zainwestować w lokalne trakty. Większość z nich dostała po 58 tys. zł. Wyższe kwoty trafiły do Krzymowa (droga, której dotyczył wniosek, obejmuje też przeprawę promową), Trzcinicy (będącej w ciągu drogi most) oraz Liskowa (większe nakłady związane z przygotowaniem do dożynek wojewódzkich).

kach nie tylko zmodernizowane zostaną same drogi, ale można też liczyć na przebudowę obiektów inżynierskich, skrzyżowań, zatok autobusowych, kanalizacji deszczowej oraz na powstanie ścieżek rowerowych.

Przypomnijmy, że wśród wspomnianych 18 zatwierdzonych przez zarząd województwa inwestycji znajdują się m.in. tak wyczekiwane budowy, jak: obwodnice Wronek i Obornik, nowy most nad Wartą w Międzychodzie czy nowy przebieg drogi nr 432

Obwodnica w Gostyniu

Inną z planowanych przez województwo inwestycji jest budowa obwodnicy Gostynia w ramach drogi nr 434. Ujęta jest ona w planie transportowym dla województwa do 2020 roku i będzie dofinansowana z WRPO 2014+. Długość projektowanej obwodnicy wraz z łącznikiem do ulicy Europejskiej to 8,5 kilometra, a przewidywana wartość inwestycji to 150 mln zł. O przygotowaniach do tej budowy wicemarszałek Wojciech Jankowiak rozmawiał z miejscowymi samorządowcami i mieszkańcami powiatu podczas wizyty 27 lipca w Gostyniu.

obok fabryki Volkswagena pod Wrześnią.

– Przygotowujemy też kolejne przedsięwzięcia. Oprócz tych już zaakceptowanych w tej perspektywie finansowej UE zrealizujemy jeszcze inwestycje o wartości co najmniej 700 mln zł – przypomniał przy okazji lipcowego podpisywania umów wicemarszałek Wojciech Jankowiak. – Biorąc pod uwagę, że potrzebujemy jeszcze ogromne, powyższe nakłady pozwolą nam zrealizować nieco ponad połowę z najpilniejszych zadań. ABO

Gospodynie świętowały jubileusz

Wyróżnione odznakami gospodynie z przewodniczącą sejmiku i radnymi województwa podczas uroczystości w Sielinku.

Już od półtora wieku działają na naszych ziemiach koła gospodyń wiejskich (wcześniej nazywane kołami włóścianek).

Uroczystości jubileuszowe zorganizował 9 lipca Okręgowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Poznaniu. Najpierw modlono się podczas mszy św.

w kościele w Opalenicy. Następnie obchody przeniosły się do Centrum Wystawowo-Szkoleniowego w Sielinku.

Była to okazja m.in. do wyróżnienia najaktywniejszych działaczek. Przewodniczącą sejmiku Zofia Szalczuk (która objęła patronatem jubileuszowe obchody) wręczyła odznaki honorowe „Za zasługi

dla województwa wielkopolskiego”. Otrzymały je: Danuta Szelejewska, Krystyna Nawłoka, Aleksandra Dziel, Genowefa Feldgebel, Danuta Kowalczyk i Sabina Hinc.

W uroczystości 150-lecia działalności kół gospodyń wiejskich wzięli też udział radni województwa Mirosława Kaźmierczak i Ryszard Napierała. ABO

Rząd zabiera marszałkom

Ośrodki doradztwa rolniczego będą od połowy sierpnia podlegać ministrowi rolnictwa, a nie – jak dotąd – samorządom województw.

To efekt znówelizowanej ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego, które do tej pory podlegały marszałkom województw. Posłowie PiS argumentowali podczas debaty, że minister rolnictwa, który odpowiada za tę dziedzinę gospodarki, powinien mieć do dyspozycji ośrodki, by skutecznie realizować politykę rolną. Podział na jednostki wojewódzkie powodował też, zdaniem przedstawicieli PiS, prowadzenie 16 odrębnych polityk rolniczych.

– Ale przecież rolnictwo w Polsce nie jest jednolite i należy prowadzić oddzielną politykę na Pomorzu, w Wielkopolsce i na Śląsku – odpowiada na te zarzuty wicemarszałek Krzysztof Grabowski, odpowiedzialny w zarządzie województwa za sprawy rolnictwa i rozwoju wsi. – Potrafiliśmy rozsądnie gospodarować powierzonym nam majątkiem. Nasze województwo wspólnie

z samorządami powiatów i gmin partycypowało m.in. w remontach ośrodków doradztwa rolniczego, np. w centrum wystawienniczym w Marszewie.

Wicemarszałka niepokoją też inne pomysły rządu.

– To pierwsza ustawa, która odbiera kompetencje samorządom województw. Obawiam się kolejnych tego typu dokumentów, które wiążą się z centralizacją władzy w Warszawie – dodaje Krzysztof Grabowski. – A przecież to tutaj, w regionach, najlepiej wiemy, jakie są nasze potrzeby i gdzie przeprowadzić najpilniejsze inwestycje.

Rząd zamierza też zmienić przepisy związane z zarządzaniem rzekami i inwestycjami wodnymi. Od stycznia 2017 r. ma rozpocząć działalność Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, które zastąpi m.in. podległe marszałkom wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych. Przeciwno tym zmianom apelował w maju wielkopolski sejmik, a 2 sierpnia podobne stanowisko przyjął konwent marszałków. RAK

Zdaniem gospodarza

Beata Tarczyńska,
starosta
gnieźnieński

– Niewiele jest w Polsce miejsc, które – tak jak powiat gnieźnieński – łączą historię z nowoczesnym i dynamicznym rozwojem. Tutaj odbył się Zjazd Gnieźnieński, tu w katedrze złożono szczątki św. Wojciecha, a Wzgórze Lecha było świadkiem koronacji pierwszych pięciu królów Polski. To wreszcie prawdopodobnie na Ostrowie Lednickim Mieszko I przyjął chrzest, włączając nasz kraj w krąg państw chrześcijańskich.

Powiat gnieźnieński to wyjątkowe miejsce. Walory kulturowe i historyczne dziedzictwo, malownicze szlaki piesze i rowerowe, bogactwo przyrodnicze i rozbudowana baza noclegowo-gastronomiczna – to niezła oferta dla każdego turysty. Ale są też atuty dla inwestorów: lokalizacja w centrum Wielkopolski, dogodny dojazd drogami i kolejną oraz przychylność lokalnych samorządów stwarzają dobre warunki do rozwoju biznesu.

W gminie Czarniejewo mamy np. dziewięć w pełni wyposażonych w infrastrukturę techniczną działek o łącznej powierzchni ponad 9 ha. Tereny inwestycyjne w Gnieźnie włączono do specjalnej strefy ekonomicznej, a w niedalekiej przyszłości również w Fałkowie (w gminie Łubowo, w pobliżu drogi ekspresowej S5) planuje się uruchomienie podobnej podstrefy.

To tylko niektóre z wielu naszych atutów. Warto nas odwiedzić i tutaj zainwestować!

Historia i nowoczesność

Z czego słynie powiat gnieźnieński? Jakie atrakcje można tam znaleźć?

WGnieźnie krzyżuje się najstarsza trasa turystyczna w kraju – Szlak Piastowski. To jeden z najbardziej znanych szlaków kulturowych w Polsce. Przebiega przez obszar dwóch województw: wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego, obejmując miejscowości związane z historią panowania rodu Piastów do 1370 r. Aktualnie szlak ma charakter liniowy, z dwiema przecinającymi się w Gnieźnie trasami.

Czym jeszcze powiat gnieźnieński przyciąga turystów? Z pewnością pamiątkami historycznymi. Choć naukowcy nadal nie wiedzą dokładnie, gdzie Mieszko I przyjął chrzest, część z nich wskazuje, że najbardziej prawdopodobnym miejscem tej uroczystości jest leżący na terenie powiatu gnieźnieńskiego Ostrów Lednicki. Tam można znaleźć wiele śladów świadczących o rozwoju polskiej państwowości na tych ziemiach, a wydarzenia sprzed 1050 lat (włączenie naszego kraju w krąg państw chrześcijańskich, zachodnio-europejskiego dorobku i kultury) z pewnością znacząco wpłynęły na dalsze losy młodego państwa.

Warto odwiedzić m.in. Muzeum Archidiecezjalne i Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie oraz Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, gdzie najstarsze dzieje naszego kraju znajdują się dosłownie na wyciągnięcie ręki. Nie da się w tym miejscu uniknąć powiązania faktów historycznych (z czasów Piastów) z prastarymi legendami i po-

FOT. ARCHIWUM STAROSTWA POWIATOWEGO W GNIEZNIE

Rekonstrukcje historyczne, wspierające m.in. naukę historii, cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

daniami regionalnymi. Dodatkowo w 2016 r., w ramach obchodów 1050. rocznicy chrztu Polski, w regionie przygotowano bogaty program imprez kulturalnych i edukacyjnych.

Gnieźno ma świetne połączenie drogowe i kolejowe z Poznaniem, stolicą Wielkopolski. Wielu mieszkańców miasta pracuje w firmach zlokalizowanych na terenie powiatu poznańskiego, ale mieszka i wypoczywa w Gnieźnie. Tutaj są bowiem niezłe warunki do rekreacji. Na przykład z myślą o rowerzystach w latach 2011-2013 powiat gnieźnieński wytyczył oraz oznakował nowe szlaki rowerowe. Powstało pięć zróżnicowanych pod względem długości i trud-

ności tras. Każda zaczyna się na gnieźnieńskim rynku i prowadzi przez najpiękniejsze i najciekawsze zakątki powiatu.

Atrakcją dla zwolenników aktywnego wypoczynku są również liczne jeziora, z bardzo popularnym wśród turystów ośrodkiem w Skorzęcinie. Urlop na łonie natury może urozmaicić ponadto bogata oferta ośrodków jeździeckich i rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna. Z kolei na miłośników architektury czekają tajemnicze dwory i pałace, jak chociażby w Czarniejewie czy Zakrzewie. Warte odwiedzenia są także unikatowe kościoły drewniane, dominujące nad miastem Wzgórze Lecha i słynna archikatedra.

A co mogłoby zainteresować dzieci podczas weekendowego wypadu w te strony? Z pewnością fabryka bombek choinkowych, zabytkowa parowozownia, warsztaty muzealne czy muzea techniki. Każdy znajdzie tutaj coś dla siebie.

Przedsiębiorcy rozwijający swój biznes w Gnieźnie też nie mogą narzekać. Dogodne położenie w sąsiedztwie drogi ekspresowej S5, bliskość lotniska w Poznaniu oraz autostrady A2 i relatywnie niskie koszty pracy (w połączeniu z ofertą strefy gospodarczej w Czarniejewie i terenami inwestycyjnymi w mieście) sprzyjają nowym przedsięwzięciom i rozwijaniu działalności. **RAK**

Zmiany na Wzgórzu Lecha

Dzięki przekazanej przez samorząd województwa unijnej dotacji przekraczającej 9,5 mln zł archidiecezja gnieźnieńska zrealizowała projekt pn. „Rewaloryzacja Wzgórza Lecha w Gnieźnie”.

Przedsięwzięcie warte 13,7 mln zł (dofinansowane z WRPO 2007-2013) obejmowało prace budowlane i konserwatorskie w położonych na Wzgórzu Lecha obiektach: katedrze gnieźnieńskiej, relikwach kaplicy Łaskiej, a także w budynkach przy ul. Kolegiaty (wraz z otoczeniem, tj. bramą wjazdową i murem okalającym). Ponadto w ramach projektu zabezpieczono zbiory Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego.

Dzięki rekonstrukcjom budynków i konserwacji istniejących obiektów zachowano historyczny układ przestrzen-

ny wzgórza, a także uzyskano dodatkową powierzchnię użytkową, którą przeznaczono na siedzibę Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej.

Wzgórze Lecha z miejscową katedrą to jedno z najchętniej odwiedzanych przez turystów w Wielkopolsce miejsc. Z danych wynika, że tylko w 2012 r. obiekty wyremontowane dzięki unijnej dotacji odwiedziło ponad 230 tys. osób.

Jakie jeszcze inwestycje w powiecie gnieźnieńskim udało się zrealizować przy wsparciu samorządu regionu? Pieniądze przeznaczono m.in. na wojewódzkie drogi (niemal 20 mln zł przez 10 lat), wsparcie infrastruktury sportowej (7,6 mln zł z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej na budowę kilku hal i pływalni; ponad 4,3 mln zł na 13 „orlików”), a także rozwój bazy turystycznej. **RAK**

Teatr, szpital i muzea

Cztery znaczące instytucje samorządu województwa funkcjonują w powiecie gnieźnieńskim.

Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie gromadzi eksponaty archeologiczne oraz kultury materialnej i sztuki od wczesnego średniowiecza do czasów współczesnych, w tym szczególnie zabytki i archiwalia związane z historią Gniezna i okolic.

Narodzinom państwa polskiego i pierwszym władcom poświęcono też ekspozycję w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Za panowania Mieszka I i Bolesława Chrobrego Ostrów był jednym z głównych ośrodków obronnych i administracyjnych Polski. W części południowej wyspy wznieśli okazywały kamienną budowlę złożoną z kilku części. Jej ruiny w postaci

FOT. A. BOŃSKI

Ostrów Lednicki słynie m.in. z piastowskiego palatium.

murów o wysokości 3 m widoczne są do dziś, a kompleks obronny był połączony z lądem drewnianymi mostami.

W Gnieźnie funkcjonuje także Teatr im. Aleksandra Fredry. Wyróżnikiem jego repertuaru stały się liczne inscenizacje klasyki polskiej i obcej, od Sofoklesa do Gombrowicza. **RAK**

Czwartą instytucją wielkopolskiego samorządu w powiecie gnieźnieńskim jest Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Dziekanek”. To jeden z największych (zatrudnia kilkaset osób) i najstarszych w Polsce zakładów psychiatrycznych, do którego trafiają pacjenci z całego regionu. **RAK**

Powiat gnieźnieński

Lekcja z historii:

Powiat gnieźnieński funkcjonował jako jednostka administracyjna m.in. w okresie I Rzeczypospolitej, II Rzeczypospolitej (1919-1939) oraz w latach Polski Ludowej (1945-1975). Istniejący w obecnej postaci samorząd utworzono jednak w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej kraju. Powiat tworzą gminy: Czarniejewo, Klecko, Trzemeszno, Witkowo, Gniezno, Kiszkowo, Łubowo, Mieleszyn, Niechanowo.

Powiat gnieźnieński w liczbach:

- powierzchnia – 1255 km²
- liczba ludności – 145.085
- gęstość zaludnienia – 115,6 os./km²
- mieszkańcy miast – 62,34 proc.
- mieszkańcy wsi – 37,66 proc.

Ciekawostki:

- na terenie pałacu w Niechanowie, w okresie I rozbioru Polski, przebywał autor hymnu narodowego (Mazurka Dąbrowskiego) Józef Wybicki
- 29 kwietnia 2000 r. w auli LO w Gnieźnie, na uroczystym posiedzeniu 1000 lat po historycznym Zjeździe Gnieźnieńskim, zebrał się Sejm RP
- w powiecie gnieźnieńskim znajduje się najmniejsza miejscowość w Wielkopolsce – Pola Lednickie, słynąca z corocznych spotkań młodzieży pod Bramą-Rybą
- na polach pod wsią Sokolniki leży jeden z największych głązów narzutowych regionu – „Tarcza Olbrzyma”

Sąsiednie powiaty:

- śłupecki
- wrzesiński
- poznański
- wągrowiecki
- żniński (województwo kujawsko-pomorskie)
- mogileński (kujawsko-pomorskie)

Oni przyniosą dożynkowy chleb

Tegoroczne wojewódzko-diecezjalne święto plonów odbędzie się w podkaliskim Liskowie.

FOT. 2X A. BOIŃSKI

Wizyta w gospodarstwie starosty dożynek Jacka Grzelaka...

O tym, jak zmienia się wielkopolska wieś, można przekonać się na przykładzie gospodarstw starostów XVIII Wojewódzko-Diecezjalnych Dożynek Wielkopolskich, które 28 sierpnia odbędą się w podkaliskim Liskowie. Okazałe maszyny rolnicze, imponujące inwestycje, a także tabliczki informujące o osiągnięciu po unijne wsparcie czy stojące w domu statuetki z konkursu Wielkopolski Rolnik Roku świadczą o tym, że gospodarze z naszego regionu potrafią wykorzystać swój czas i sprzyjające okoliczności.

Starościna tegorocznego regionalnego święta plonów będzie Magdalena Bruź, która z mężem Wiesławem prowadzi rodzinne gospodarstwo rolne w miejscowości Zakrzyn, w gminie Lisków. Na powierzchni 28 hektarów własnych i 10 hektarów dzierżawionych uprawiane są zboża oraz kukurydza na kiszonkę, a użytki zielone służą dostarczaniu paszy dla zwierząt. W gospodarstwie hodowanych jest bowiem około 100 sztuk bydła mlecznego.

Dożynkowy starosta Jacek Grzelak (ubiegłoroczny laureat organizowanego przez

samorząd województwa konkursu Wielkopolski Rolnik Roku) prowadzi z żoną Emilią gospodarstwo rolne o powierzchni 150 hektarów w Skarszewie na terenie gminy Żelazków. Specjalizuje się w produkcji roślinnej, głównie w uprawie kukurydzy. Od wielu lat prowadzone są u niego poletka doświadczalne we współpracy z firmami nasennymi. W gospodarstwie użytkowanych jest 5 silosów oraz 2 suszarnie ziarna.

20 lipca samorządowcy – w tym marszałek Marek Woźniak wicemarszałek Krzysztof Grabowski i człon-

...oraz starościny Magdaleny Bruź.

nek zarządu województwa Marzena Wodzińska – odwiedzili gospodarstwa starostów, a wcześniej mówili w Kaliszu dziennikarzom o dożynkowych planach.

– Staramy się organizować wojewódzkie dożynki w różnych częściach regionu. Cieszę się, że tym razem odbędą się w mniejszej miejscowości, a więc w środowisku codziennej pracy rolników – mówił marszałek Marek Woźniak. – Świętując w Liskowie, możemy w dzisiejszych czasach, czasach nowoczesnej polskiej wsi, nawiązać do tradycji działań podejm-

wanych tu przed laty przez księdza Wacława Blizińskiego.

Także wicemarszałek Krzysztof Grabowski podkreślił, że towarzysząca dożynek wystawa rolnicza to w pewnym sensie odwołanie do wielkich wystaw organizowanych z inicjatywy wspomnianego duchownego w Liskowie w 1925 i 1937 roku (w dniu dożynek, przed rozpoczęciem uroczystości zaplanowano złożenie kwiatów na grobie księdza na liskowskim cmentarzu).

Z kolei Marzena Wodzińska przypomniała, że od lat to pod egidą kaliskiego Centrum

Kultury i Sztuki tworzone są wojewódzkie wieńce dożynkowe. Także tegoroczny, niemal dwumetrowy symbol święta plonów powstanie właśnie tutaj.

O rolniczych tradycjach, ale i obecnym ogromnym potencjale tej branży w okolicach Kalisza mówili natomiast starosta kaliski Krzysztof Nosal i wójt gminy Lisków Maria Krawiec. O wymiarze duchowym święta plonów przypomniał uczestnikom przeddożynkowej konferencji bp Łukasz Buzun, biskup pomocniczy diecezji kaliskiej.

ABO

Piękna historia

Lisków okres najintensywniejszego rozwoju, na początku XX wieku, zawdzięcza postaci ks. Wacława Blizińskiego, proboszcza miejscowej parafii od roku 1900 do wybuchu II wojny światowej. Angażując się w pracę społeczną, oświatową i kulturalną, kapłan zaktywizował mieszkańców. Założył sierociniec, szkoły, kółko rolnicze, dom ludowy, ośrodek zdrowia, sklep i kasę kredytową. Dzięki niemu niewielki Lisków gościł na wystawach rolniczych w latach 1925 i 1937 tysiące zwiedzających, w tym prezydentów RP Stanisława Wojciechowskiego i Ignacego Mościckiego. Ksiądz Bliziński był też zaangażowany politycznie w ruch ludowy, w okresie międzywojennym był posłem i senatorem, a także dyrektorem departamentu w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej.

XVIII WOJEWÓDZKO-DIECEZJALNE DOŻYNKI WIELKOPOLSKIE

Lisków
28/08/2016

Drodzy Rolnicy, Drodzy Wielkopolanie,

Święto Plonów to ukoronowanie zniw, największe rolnicze święto i piękna polska tradycja, którą co roku kultywujemy.

28 sierpnia w Liskowie w powiecie kaliskim odbędą się XVIII Wojewódzko – Diecezjalne Dożynki Wielkopolskie. Będzie to okazja do podziękowania Panu Bogu za pomyślne zakończenie zbiorów oraz do wyrażenia wdzięczności dla Wielkopolskich Rolników za trud uprawy ziemi.

Spotkajmy się, aby wspólnie cieszyć się z tegorocznych plonów i dzielić się chlebem wypieczonym z ziaren wielkopolskich zbóż.

Serdecznie zapraszam,

Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego

ORGANIZATORZY

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGOBISKUP
KALISKIPOWIAT
KALISKIGMINA
LISKÓW

PROGRAM WYDARZEŃ:

11.30

Otwarcie Wystawy Rolniczej

13.00

Msza Święta pod przewodnictwem
J.E. Księdza Biskupa Edwarda Janiaka,
Biskupa Kaliskiego

Po Mszy Świętej uroczysty
OBRZĘD DOŻYŃKOWY

w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Łany”
Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

16.30

Program artystyczny

20.30

Koncert Zespołu BAJM

MIEJSCE: Lisków
teren przy Gminnym
Ośrodku Kultury,
ul. ks. Blizińskiego 42a

Ludzie, którzy zmieniają świat

W ostatniej dekadzie znaczącą rolę w regionie odegrały lokalne grupy działania. Ich aktywność i pomysłowość pozwoliły na realizację wielu ciekawych przedsięwzięć.

Ostatnie lata przyniosły spore zmiany na wielkopolskiej wsi i w mniejszych miejscowościach regionu. Dzięki unijnym pieniądzą (m.in. z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich), gołym okiem widać, jak pięknieje nasza okolica: powstają place zabaw, siłownie, inwestujemy w świetlice wiejskie i rodzinne pikniki. Ta oddolna „rewolucja” nie byłaby możliwa, gdyby nie współpraca Urzędu Marszałkowskiego i powstałych niemal dekadę temu lokalnych grup działania.

– Kiedy 10 lat temu tworzone w Wielkopolsce lokalne grupy działania, w tym nasza LGD, nie brakowało wątpliwości. Czy to się uda? Jak współpracować w organizacji zrzeszającej jednocześnie przedstawicieli trzech sektorów? Jak zyskać zaufanie członków LGD i beneficjentów? – wspomina dziś (nie tylko swoje) rozterki i pytania Agnieszka Kulesza, prezes Czarnkowsko-Trzcianeckiej Lokalnej Grupy Działania. – Teraz jednak chyba już nikt nie wątpi, że pomysł powołania tych grup był strzałem w „dziesiątkę”. Bo patrząc na realizację projektów, widzimy konkretne efekty i owoce współpracy wielu podmiotów i środowisk.

Trzeba się „dogadać”

Właśnie współpraca jest kluczem do sukcesu LGD. Członkami tych organizacji mogą być m.in. przedstawiciele samorządów, placówek oświaty, kultury, parafii, organizacji działających na danym terenie, firm, spółdzielni itp., a w stowarzyszeniach – także zwykli mieszkańcy. Niekiedy mają oni sprzeczne interesy czy oczekiwania, a jednak, w drodze kompromisu, wzajemnego zaufania i współ-

Festyny i pikniki rodzinne przyczyniły się do aktywizacji społeczeństwa. Na zdjęciu impreza w Krzyżu Wlkp. pn. „Pieszo, konno, kajakiem, na rowerze” zorganizowana w 2014 r. przez Czarnkowsko-Trzcianecką LGD.

pracy potrafią się ostatecznie ze sobą „dogadać”, by osiągnąć cel. W ten sposób budujemy w regionie społeczeństwo obywatelskie, w którym ludzie zaczynają angażować się w sprawy i przedsięwzięcia realizowane w najbliższej okolicy.

– Nasza LGD ma ponad 170 członków z trzech różnych sektorów. Każdy ma swoje cele i oczekiwania. Dlatego niezmiennie cieszy fakt, że mimo wszystko udaje nam się współpracować bez niepotrzebnych konfliktów, z korzyścią dla mieszkańców. Cieszy to, co udało się dotychczas zrobić, ale ludzie i proces współpracy to nasz największy sukces – zaznacza Agnieszka Kulesza.

Dlaczego samorząd województwa dzieli się z LGD zadaniami i pieniędzmi? Chce m.in. wesprzeć potencjał społeczności lokalnej. Z perspektywy Poznania czy urzędu

trudniej czasem dostrzec prawdziwe potrzeby małych wspólnot, a pośrednictwo grup działania (będących „w terenie”, blisko ludzi) ułatwia taką współpracę. Mieszkańcy, samorządowcy i przedstawiciele NGO sami się organizują, poświęcają swój czas, zdobywają fundusze i granty, by zrealizować konkretny cel.

Najważniejsze zmiany zaczynają się najbliżej nas.

– Poprzez aktywizację społeczności, wspólne pomysły i ciekawe przedsięwzięcia (realizowane najczęściej przy współudziale pieniędzy z UE) lokalne grupy działania odgrywają istotną rolę w prowadzeniu zrównoważonej polityki rozwoju regionu – podkreśla wicemarszałek Krzysztof Grabowski. – LGD muszą przygotować strategię rozwo-

ju „małej ojczyzny”, znaleźć jej słabe i mocne strony, a także wspólnie z beneficjentami wypracować projekty zmieniające lokalny krajobraz.

Boisko, świetlica i festyn

LGD wydają publiczne pieniądze, które otrzymują z Urzędu Marszałkowskiego

podmiot (np. gmina, spółdzielnia, przedsiębiorca, stowarzyszenie) realizujący dany projekt.

A co przez ostatnią dekadę udało się zrealizować np. w okolicach Czarnkowa?

– Powstały boiska, strefy rekreacyjne, place zabaw czy świetlice wiejskie. Wsparcie otrzymały również wydarzenia o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, odbywały się festyny i pikniki rodzinne, które przyczyniły się do aktywizacji społeczeństwa. Przedsiębiorcy z kolei rozwinięli bazę noclegową, wypożyczalnie sprzętu turystycznego i bazę rekreacyjną, tworząc przy tym nowe miejsca pracy – wymienia jednym tchem szefowa tamtejszej LGD Agnieszka Kulesza.

Grupa z Czarnkowa zwyciężyła w konkursie na najlepszą lokalną strategię rozwoju i z PROW na lata 2014-

-2020 otrzymała 10 mln zł. Te pieniądze wesprą realizację kolejnych cennych pomysłów.

Wykorzystać czas

Jak wygląda działalność lokalnych grup w innych miejscowościach województwa? Realizowane przez beneficjentów projekty są wszędzie bardzo podobne: wiążą się z powstawaniem nowych miejsc pracy, zmianą estetyki najbliższego otoczenia, aktywizacją lokalnej społeczności.

– W całym regionie powstały m.in. boiska, place zabaw, siłownie, wyremontowano wiejskie świetlice, rozwija się kultura, przedsiębiorczość i lokalne rzemiosło – zauważa wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

LGD różnią się najczęściej rozmachem prowadzonych przedsięwzięć, co zależy zwłaszcza od kierujących nimi ludzi. Na przykład w Środzie Wielkopolskiej świetnie funkcjonuje od lat Stowarzyszenie Lider Zielonej Wielkopolski, a w południowej części regionu wyróżnia się Stowarzyszenie Ostrzeszowska Lokalna Grupa Działania. – Beneficjenci złożyli u nas łącznie 419 wniosków o wsparcie na kwotę 16 mln zł. Wybraliśmy 247 projektów o wartości przekraczającej 10 mln zł, bo tylko taki mieliśmy budżet – precyzuje Anna Mądra, dyrektor biura SOLGD.

– Stawiamy na rozwój, na rozsądną i konstruktywną współpracę ze środowiskiem, na edukację (a tym samym na ciągły proces zmian). Chcemy tak wykorzystać czas, aby za kilka lat, kiedy skończą się fundusze z UE, LGD mogła dalej istnieć – podsumowuje z uśmiechem Agnieszka Kulesza. – Nie czekajmy aż świat stanie się lepszy, najważniejsze zmiany zaczynają się najbliżej nas.

RAK

Dzięki wsparciu z LGD przedsiębiorcy rozwinęli bazę noclegową, wypożyczalnie sprzętu turystycznego i bazę rekreacyjną.

W całym regionie powstały m.in. boiska, place zabaw, wyremontowano też świetlice (np. w klubie żeglarskim w Rogoźnie).

Wsparcie z Unii otrzymały też wydarzenia o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, w których chętnie uczestniczy młodzież.

Cesarski... pałac w Poznaniu

Jaka była historia jednego z najbardziej znanych budynków w stolicy Wielkopolski?

Tytuł to nie pomyłka, choć mowa o Zamku Cesarskim w Poznaniu, oddanym do użytku przed 106 laty, 20 sierpnia 1910 roku. Po wszechśnie przyjęło się nazywanie gmachu położonego między ulicami Aleksandra Fredry, Tadeusza Kościuszki, św. Marcin i aleją Niepodległości – zamkiem. Jest to jednak nazwa jedynie umowna, wynikająca z niemieckiej tradycji nazywania zamkiem każdej siedziby panującego. Nawet w niektórych słownikach pod pojęciem Schloss przedstawiany jest zamek. Tymczasem w architekturze Schloss to pałac, a obronny zamek to Burg. Przekornie więc będziemy mówić o pałacu cesarskim w Poznaniu. Dla jasności: na Wzgórzu Przemysła rzeczywiście stoi zamek...

W miejscu umocnień

Zjednoczenie Niemiec w styczniu 1871 roku wiązało się nie tylko z aspektami politycznymi i urzędowymi. Łączyły się z tym szeroki proces jednoczenia także emocjonalnego, integracja narodowa, ale i decyzje związane z podkreśleniem prestiżu nowo powstałego mocarstwa. Początkowo na terenie Prus takie znaczenie miały siedziby cesarza w Berlinie i w zamku królewskim.

W Poznaniu początek XX wieku i decyzja o likwidacji umocnień poligonalnych (przy równoczesnym zachowaniu statusu twierdzy) zapoczątkowały realizację planu integracji miasta z żyjącymi tu osobami pochodzenia niemieckiego poprzez utworzenie dzielnicy upodabniającej tę część Poznania do miast niemieckich. W latach 1902-1910 teren poforteczny, położony między torami kolejowymi a dawną Bramą Berlińską, był wielkim placem budowy. Powstały wtedy: Dom Ewangelicki (dzisiejsza „stara” siedziba Akademii Muzycznej), neorenesansowe gmachy Akademii Królewskiej (Collegium Minus UAM) i Banku Raiffeisen (Collegium Iuridicum UAM), neoklasycyistyczny Teatr Miejski (Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki) oraz neobarokowa siedziba Komisji Kolonizacyjnej (Collegium Maius UAM).

Jednak najwięcej miejsca przeznaczono na główny budynek całego kompleksu: siedzibę króla Prus i cesarza Niemiec. Poznań, określony jako miasto rezydencjonalne monarchii (Residenzstadt), był najdalej na wschód wy-

Zamek, czyli... pałac. Wzniesiona dla Wilhelma II na początku XX wieku cesarska rezydencja w Poznaniu dziś jest ważnym ośrodkiem życia kulturalnego w stolicy Wielkopolski.

suniętym ośrodkiem centralnej władzy; dalej był już tylko Królewiec.

Dominowała wieża

Pałac zaprojektował znany architekt związany z dworem berlińskim, Franz Schwechten. Prace terenowe rozpoczęto w 1904 roku, właściwą budowę – w roku następnym. Projekt założony z rozmachem, w neoromańskim stylu, przypominającym wczesnośredniowieczne zamki, od razu przytłaczał swą wielkością i ciężką sylwetą.

Gmach postawiono z cegły i częściowo z kamienia, ściany zaś wyłożono piaskowcowymi płytami sprawiającymi wrażenie pełnych kamieni. Rzecz charakterystyczna – była to bardziej siedziba monarchii, jego rodziny i dworu niż budowla reprezentacyjna, akcentująca majestat króla i cesarza.

Najważniejsza była kwadratowa wieża, dominująca w sylwetce pałacu (i miasta, co miało określoną wymowę), mieszcząca gabinet cesarza, a od sierpnia 1913 roku także wielką, zdobną mozaikami kaplicę, wzorowaną na podobnej budowli w Rawennie, zrealizowaną z własnych funduszy Wilhelma II. W wieży było też główne wejście do zamku, strzeżone przez kamienne lwy; jak chciała tradycja, jeden z nich był swym portretem samego cesarza. Wielka sala tronowa,

audiencjonalna, została umieszczona w południowo-wschodniej części pałacu, z małym reprezentacyjnym wejściem od strony ul. Kościuszki. Wiele elementów wyposażenia i wnętrz wykonano według zaleceń władcy.

Zewnętrzny dziedziniec, od strony ul. św. Marcin, miał charakter reprezentacyjny, wewnętrzny nie był widoczny z zewnątrz. Były tam też dwa ogrody, jeden z nich – ogród różany, był do dyspozycji ce-

1910 roku odbyła się uroczystość poświęcenia gotowego gmachu i przekazania go parze cesarskiej. Trzy lata później, 27 sierpnia 1913 roku, cesarz uczestniczył w ceremonii poświęcenia kaplicy zamkowej. Ostatni raz Wilhelm II gościł w Poznaniu w lipcu 1915 roku. Z tego czasu pochodzi słynne zdjęcie wykonane przez cesarową, przedstawiające monarchę z marszałkiem Paulem von Hindenburgiem w ogrodzie

➤ Po zakończeniu II wojny światowej podniosły się głosy wzywające do całkowitej rozbioru tego symbolu niemieckiego panowania w Poznaniu.

sarowej, a w narożniku umieszczono pomniejszoną kopię fontanny Lwów z Alhambry, za którą do dziś rośnie drzewo posadzone przez samego Wilhelma II. Koszt budowy całego kompleksu wyniósł 5 milionów marek. Z pałacem przy ul. św. Marcin powiązany był reprezentacyjny Dworzec Cesarski przy ulicy Dworcowej.

Nie pomieszkał

Interesujące, że Wilhelm II był w swej poznańskiej siedzibie tylko cztery razy. We wrześniu 1907 roku odwiedził plac budowy, a 20 sierpnia

różnym. Przez cały „pruski” okres istnienia zamku, aż do 1918 roku, burgrabią był Polak, hrabia Bogdan Hutten-Czapski.

W okresie międzywojennym siedziba Wilhelma II niewiele zmieniła swój wygląd, poza usunięciem tronu cesarskiego z sali tronowej i symboliki pruskiej. Była tam siedziba m.in. ministerstwa byłej Dzielnicy Pruskiej, Collegium Maius Uniwersytetu Poznańskiego, a także apartament Prezydenta Rzeczypospolitej, pozostający do jego dyspozycji w czasie pobytu w Poznaniu.

Balkon dla Führera

Ogromne zmiany w poznańskim pałacu wprowadzili Niemcy podczas okupacji hitlerowskiej. Naziści, osoby o duszy raczej nuworyszowskiej i dość plebejskiej, ogłębnie mówiąc nie przepadali za okresem cesarstwa. Już w 1939 roku podjęto decyzję o urządzeniu w gmachu poznańskiej siedziby wodza III Rzeszy. Podczas prac prowadzonych pod kierunkiem Franza Böhmera w ciągu kilku kolejnych lat całkowicie przebudowano wnętrze pałacu, usuwając niemal wszystkie akcenty cesarskie. Zlikwidowano i przebudowano kaplicę (jednak starannie przechowując elementy jej wystroju), a na miejscu wykusa od strony ul. św. Marcin umieszczono balkon przeznaczony dla Adolfa Hitlera, pozdrawiającego stamtąd maszerujące kolumny. Wbrew spotykanym niekiedy opiniom nie był jednak podgrzewany. Wykonano też całkowicie nowe wejście do dawnej sali tronowej od strony ul. św. Marcin. W wieży umieszczono gabinet Führera. Drugi zajmował Gauleiter NSDAP i namiestnik Rzeszy w Warthelandzie, Arthur Greiser.

Układ i wystrój wnętrz z tego okresu, w większości istniejący do dziś, jest bodaj najlepiej zachowaną pozostałością tego rodzaju po nazistach w naszej części Europy. Dziś, gdy Bogusław Wo-

szkański zamierza zrealizować program ze scenami dziejącymi się w Kancelarii Rzeszy w Berlinie, zabiera ekipę realizatorów do Poznania...

Przebudowa jednak nie została doprowadzona do końca, a F. Böhmer, który w 1943 roku na ochotnika zgłosił się do wojska, wkrótce zmarł z powodu ran odniesionych na froncie. Hitler zaś, mimo spotykanych opinii, a nawet relacji, nigdy nie odwiedził Poznania i swojej siedziby w stolicy Kraju Warty.

Pałac z kulturą

Podczas obrony miasta w styczniu 1945 roku Niemcy w dawnym pałacu Wilhelma II i Greisera zorganizowali szpital polowy. W czasie walk gmach był tylko silnie uszkodzony.

Po wyzwoleniu podniosły się głosy wzywające do całkowitej rozbioru tego symbolu niemieckiego panowania. Wówczas w obronie pałacu wystąpił m.in. ks. prof. Szczepan Dettloff, uzasadniając potrzebę pozostawienia budynku z racji niemal całkowitego zniszczenia budynków urzędowych na Starym Mieście. Przeciwwstawiał się też dowódca okręgu wojskowego, gen. Karol Świerczewski. Budowlę więc pozostawiono, ale obniżono wieżę, nie odtwarzając odcinka od zegarów na górę. Zamek Cesarski stał się siedzibą Miejskiej Rady Narodowej. W 1962 roku został siedzibą Pałacu Kultury; kto dziś pamięta, że patronem Pałacu był Wojciech Bogusławski?

W marcu 1969 roku królewsko-cesarska rezydencja w Poznaniu została wpisana do rejestru zabytków. Dawna sala tronowa, przez wiele lat po wojnie mieszcząca kino „Pałacowe”, została zupełnie przebudowana; w murach gmachu znalazło swą siedzibę wiele instytucji kulturalnych, a w masztalarni – restauracja.

Od wielu lat trwa akcja zbierania rozproszonych, pierwotnego wyposażenia siedziby Wilhelma II (a była precyzyjnie zewidencjonowana i opisana!), uporządkowano też otoczenie. Czy warto odbudować wieżę w pierwotnej postaci? – trudno dziś stwierdzić. Inne dziś czasy, inne realia. Nie trzeba się obawiać wymowy potężnej dominacji wobec innych znaczących wyższych budynków w mieście. Tak czy inaczej, zamek-pałac pozostaje świadectwem epoki, przypomnieniem czasów burzliwych i bardzo urozmaiconych.

Marek Rezler

Wakacyjne podróże

Zadbajmy o bezpieczeństwo na drogach w trakcie letnich wojaży.

Półowa lata za nami: czerwcowa i lipcowa pogoda nas nie rozpieszczała. Niektórzy, ci mniej szczęśliwi, są już po urlopie, inni dopiero planują wyjazdy. Wakacje, szczególnie letnie, są oczekiwanym okresem odpoczynku od codziennych obowiązków, połączonym z podróżami długimi, nieraz męczącymi, bądź tylko kilkudziesięciokilometrowymi.

Planujemy bezpieczny urlop, myśląc przede wszystkim o wyborze miejsca pobytu, programu i atrakcji, ale wszystko jest oczywiście uzależnione od naszych możliwości finansowych i akceptacji wszystkich uczestników wyprawy. Nie zawsze pamiętamy, że bardzo ważnym elementem udanego urlopu jest przygotowanie się do podróży, nawet tej krajowej, na krótkim odcinku. Właściwie wakacje rozpoczynamy od momentu wyjazdu z domu, dlatego też warto przypomnieć sobie kilka rad, które umożliwią nam realizację wymarzonej podróży i spokojny pobyt w miejscach wypoczynkowych.

Dokumenty własne i auta

Pamiętajmy o przygotowaniu dokumentów osobistych: paszportu, dowodu osobistego, karty ubezpieczenia NFZ lub dodatkowego ubezpieczenia (szczególnie jeśli planujemy aktywny wypoczynek za granicą), prawa jazdy. Warto też zabezpieczyć gotówkę oraz karty kredytowe i płatnicze przed utratą lub kradzieżą.

Przygotujmy i sprawdźmy także dokumenty pojazdu: dowód rejestracyjny (koniecznie powinniśmy sprawdzić ważność badań technicznych, a także dodatkowych adnotacji), polisę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej kierowcy (w niektórych państwach wymagana jest tzw. Zielona Karta lub ubezpieczenie miejscowe), książkę gwarancyjną auta, kartę ASSISTANCE. Warto też odszukać komplet dokumentów dotyczących przyczepy oraz zbierać dowody opłat za korzystanie z dróg (winietki, nalepki, itp.).

Przygotować pojazd

Jak przygotować samochód do dłuższej jazdy? Zalecamy

Latem starajmy się omijać zatłoczone ulice i miasta.

dotądki przegląd techniczny układów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Warto skorzystać z pomocy diagnosty lub mechanika w stacji obsługi pojazdów, choć niektóre czynności jesteśmy w stanie wykonać sami: kontrolę ogumienia, oświetlenia pojazdu (warto przed wyjazdem zaopatrzyć się w komplet zapasowych żarówek), klimatyzacji, płynów eksploatacyjnych (pamiętajmy o uzupełnieniu płynu do spryskiwaczy).

Ponadto należy sprawdzić obowiązkowe wyposażenie pojazdu: trójkąt i gaśnicę (aktualna legalizacja), mocowanie bagażnika dachowego (gdy przewożymy rowery na dachu, pamiętajmy o tym, że nasze auto jest wyższe i trzeba wówczas uważać na wiadukty i parkingi). Jeśli z kolei zamierzamy podróżować zespołem pojazdów (z przyczepą), koniecznie należy sprawdzić techniczne i formalne przystosowanie samochodu do jej ciągnięcia (należy porównać dane w dowodach rejestracyjnych samochodu i przyczepy z wymogami prawa o ruchu drogowym). Warto odnotować, że tzw. przyczepa lekka nie wymaga dodatkowej kategorii prawa jazdy.

Wyposażenie samochodu obejmuje także zaopatrzenie kierującego w kamizelkę odblaskową, rękawice ochronne, apteczkę – to elementy niezbędne podczas awarii, wy-

padku (dodatkowo wymagane w niektórych państwach).

Zaplanować trasę

Planowanie podróży wymaga uwzględnienia podstawowych jej elementów: długości trasy, czasu przejazdu, okresów odpoczynku (również dla pasażerów), kategorii dróg, charakteru przejazdu (dojazd bezpośredni na miejsce bądź zwiedzanie atrakcji na trasie), liczbę kierowców, przejazd nocą lub w dzień itp. Planując podróż, pamiętajmy, że nawigacja nie zawsze jest dokładna (aktualna); może przydać się też atlas samochodowy. Warto też omijać niekiedy zakorkowane (np. w trakcie letnich remontów) centra miast, zwłaszcza, gdy można wybrać jazdę np. obwodnicą. Należy też ustalić podział zadań dla osób podróżujących w samochodzie: funkcję pilota-nawigatora można powierzyć pasażerowi (który na bieżąco weryfikuje podpowiedzi nawigacji GPS), natomiast kierowca bezpiecznie prowadzi pojazd.

Wyjazd za granicę wymaga uwzględnienia ewentualnych kontroli granicznych, przepraw promowych, przejazdów tunelemi, zakupów paliwa; wskazany jest również nasłuch radiowy o utrudnieniach drogowych. Należy też sprawdzić, czy w danym kraju istnieje możliwość korzystania z CB-radia. Nieodzownym elementem pla-

nowania i przygotowań do podróży na drogach poza granicami Polski jest zapoznanie się z przepisami prawa, nie tylko w zakresie ruchu drogowego, wymogami formalnymi, zwyczajami miejscowymi, możliwościami kontaktu z polską placówką dyplomatyczną, itp. Potrzebne informacje można znaleźć w przewodnikach turystycznych, na stronach biur turystycznych, na stronach placówek dyplomatycznych poszczególnych państw.

Bezpieczniej na drogach

Według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu za pierwsze półrocze 2016 r. w naszym regionie było trochę bezpieczniej niż w analogicznym okresie zeszłego roku. W Wielkopolsce doszło do 993 wypadków drogowych (dla porównania w 2015 r. – 1028), w których zginęło 97 osób (w 2015 r. – 99), a 1080 osób zostało rannych (w 2015 r. – 1195).

Życzymy wszystkim, aby ta tendencja utrzymała się do końca wakacji (i do końca roku), bo to przecież od nas także zależy, czy wszyscy bezpiecznie wrócimy (wypoczęci i pełni wrażeń) do naszych domów. Zadbajmy o bezpieczeństwo swoje i swoich najbliższych.

Wojciech Głuszak SMMP
Marek Szykor WORD Poznań

W muzeum rolnictwa o bezpieczeństwie

Jak co roku, w lipcową niedzielę, mieszkańcy Poznania i okolic spotkali się na festynie rodzinnym pn. „Bezpieczeństwo naszą wspólną sprawą”.

17 lipca Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu i Krajowa Rada Spółdzielcza zaprosiły poznaniaków na piknik promujący zasady bezpieczeństwa. Piękna słoneczna pogoda, po orzeźwiająjącym porannym deszczu, sprawiła, że do muzeum przyszły całe rodziny, aby skorzystać z przygotowanych atrakcji.

Wydział Prewencji KWP w Poznaniu, tradycyjnie już, przygotował dla najmłodszych miasteczko ruchu drogowego z autochodzikami, w którym dzieci pod opieką rodziców oraz czujnym okiem policjantów mogły oddać się zabawie, a jednocześnie poznawać w atrakcyjnej i przyjemnej formie pierwsze tajniki przepisów ruchu drogowego. Były również gry i zabawy oraz konkursy rysunkowe o tematyce policyjnej i wychowania komunikacyjnego. Nie mogło na takiej imprezie zabraknąć też maskotki wielkopolskiej policji i ulubieńca najmłodszych – sierżanta Pyrka.

Dorośli mogli natomiast założyć alkoogogle, które symulują obraz widziany przez nietrzeźwego kierowcę i pokonać slalom przygotowany przez organizatorów. Dla wielu było to ciekawe doświadczenie, które powinno sprawić, że na naszych drogach będzie mniej kierowców jeżdżących na tzw. podwójnym gazie.

Pracownicy Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Poznaniu na swoim stoisku rozdawali materiały edukacyjne i elementy odblaskowe dla najmłodszych uczestników ruchu drogowego. Mamy nadzieję, że

przydadzą się one w drodze do szkoły czy podczas spacerów o zmierzchu. Warto przypomnieć, że piesi, poruszający się po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym, mają obowiązek używania elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu, chyba że poruszają się po drodze przeznaczonej wyłącznie dla pieszych lub po chodniku.

Dla starszych przygotowano stanowisko, na którym można było sprawdzić znajomość przepisów ruchu drogowego oraz spróbować sił podczas egzaminu teoretycznego na prawo jazdy. Najlepsi otrzymali atrakcyjne nagrody. Organizatorzy konkursu podkreślali, że każdy z nas, uczestników ruchu drogowego, powinien często sięgać po kodeks drogowy i śledzić zmiany w przepisach ruchu drogowego.

Z kolei miłośnicy zwierząt mogli w Szreniawie obserwować rywalizację najlepszych przewodników psów policyjnych w ramach wojewódzkiego finału XVI Kynologicznych Mistrzostw Policji, zorganizowanego pod patronatem marszałka województwa Marka Woźniaka. Wszyscy chętni mogli też usłyszeć i zobaczyć, jak postępować w obecności agresywnych czworonogów oraz jak bezpiecznie zachowywać się w czasie odpoczynku nad wodą.

Muzeum również przygotowało szereg atrakcji: pokazy tkania na krośnie, wyrobu masy i sera, wypieku chleba, po który jak zwykle ustawiała się kolejka chętnych, oczekujących na ciepłą, chrupiącą pajądę ze smalcem. Można było też obejrzeć zabytkowe maszyny rolnicze oraz regionalne wyroby twórców ludowych i rzemieślników.

Marek Szykor WORD Poznań

W Szreniawie przygotowano m.in. sprawdzian z wiedzy o ruchu drogowym.

WOJEWÓDZKA RADA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W POZNANIU

www.brd.poznan.pl

Redaguje zespół: Sławomir Brandt, Ryszard Fonzychowski, Wojciech Głuszak, Maciej Bednik, Piotr Monkiewicz, Marek Szykor, Dariusz Fleischer
Adres redakcji: WORD, 61-623 Poznań, ul. Wilczak 53, tel. 61 829-01-88

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020

Fundusze Europejskie - lepsza jakość życia w Wielkopolsce

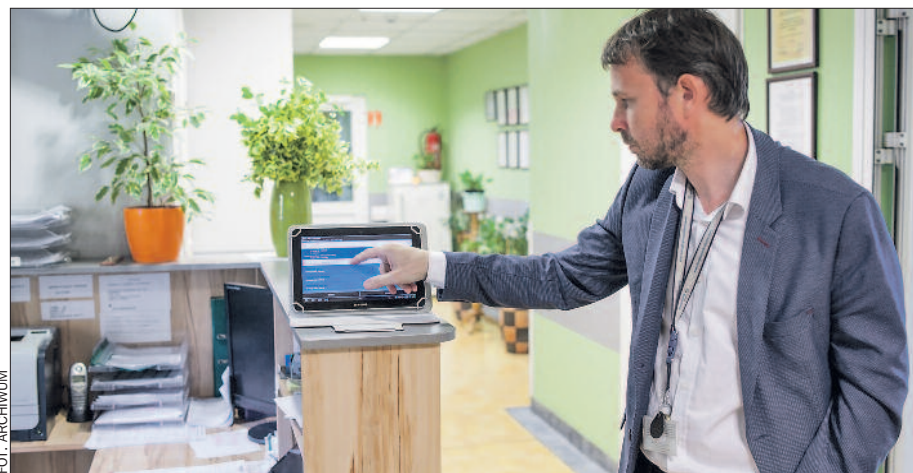
SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGOUnia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Wielkopolski internet dogania Europę

Do istniejącej już sieci szerokopasmowej potrzebne są przyłącza ostatniej mili.

Budowa sieci szerokopasmowych jest jednym z celów unijnej strategii Europa 2020. Zakłada ona, że do końca dekady wszystkie gospodarstwa domowe w państwach członkowskich UE będą miały dostęp do szerokopasmowego internetu o prędkości co najmniej 30 Mb/s, a połowa do sieci o prędkości 100 Mb/s. W związku z tym w całej UE trwa obecnie budowa ponad 100 sieci szerokopasmowych, a jedne z największych projektów są realizowane w Polsce (tzw. regionalne sieci szerokopasmowe, w skrócie RSS).

Łącznie, dzięki wsparciu z funduszy europejskich, do 2015 roku powstało w Polsce prawie 30 tysięcy kilometrów sieci, a najwięcej w ramach Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej, bo 4,6 tysiąca. Ten projekt został również zrealizowany jako jeden z pierwszych i przez Europejski Trybunał Obrachunkowy był stawiany za przykład do naśladowania. Dzięki WSS szerokopasmowy internet dotarł do niemal wszystkich zakątków województwa – w każdej gminie powstał przynajmniej jeden punkt dystrybucyjny (obecnie jest ich 576), a w każdym z 31 miast będących siedzibami po-

W trzech szpitalach należących do Wielkopolskiego Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii wprowadzono internet bezprzewodowy. Lekarze mają tablety zamiast kart pacjenta.

wiatów zlokalizowano węzeł sieci szkieletowej. Łączna wartość projektu to ponad 410 mln zł, z czego 283 mln zł stanowiło dofinansowanie z WRPO.

Powszechny dostęp do internetu to wiele udogodnień dla mieszkańców województwa. Większość z nich będzie mogła skorzystać z usług e-administracji. Zapewne wzrośnie liczba urzędów gmin i powiatów takich jak Starostwo Powiatowe w Nowym Tomyślu, w którym już od jakiegoś czasu wszystkie wnioski i formularze są dostępne w in-

ternecie. Podłączenie do sieci z pewnością zauważą również rolnicy, którzy będą mogli składać wnioski o dopłaty bezpośrednie bez wychodzenia z domu. Zgodnie z unijnymi przepisami do 2018 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa powinna wdrożyć system informatyczny, który to umożliwi.

Dostęp do cyfrowej sieci powinien przełożyć się również na funkcjonowanie służby zdrowia. Kilka wielkopolskich szpitali korzysta obecnie z systemu informatycznego Eskulap, który po-

wstał z inicjatywy pracowników Politechniki Poznańskiej. System ten z jednej strony podnosi komfort po stronie pacjentów – wystarczy powiedzieć, że można dokonywać rejestracji drogą elektroniczną zamiast wystawać w kolejce, a z drugiej pozwala na kompleksowe zarządzanie szpitalem.

Platforma służy nam do wypisywania recept, skierowań na badania, ewidencji pacjentów, zarządzania harmonogramem pracy personelu medycznego, wspomaga funkcjonowa-

nie apteki, laboratoriów oraz pracowni diagnostyki obrazowej, takich jak pracownia tomografii komputerowej czy rezonansu magnetycznego – wylicza Renata Kubiak, lekarz w Wielkopolskim Centrum Onkologii w Poznaniu. – Eskulapa używamy dosłownie do wszystkiego i trzeba otwarcie powiedzieć, że ułatwił on codzienną pracę lekarzy. Oczywiście niezbędnym elementem dla jego funkcjonowania jest dostęp do internetu.

Z WSS korzystają również uczniowie szkół. E-edukacja to nie tylko tablety zamiast podręczników czy multimedialne tablice zamiast tradycyjnych, ale również internet. Gimnazjum im. Feliksa Szołdrskiego w Nowym Tomyślu zachęca uczniów, aby korzystali ze szkolnej sieci na swoich smartfonach i innych urządzeniach, które równie dobrze, jak do rozrywki, mogą też służyć do nauki. Powszechnym rozwiązaniem w wielkopolskich szkołach są już e-dzienniki, które zapewniają rodzicom dostęp do aktualnych osiągnięć swoich pociech z każdego miejsca i o każdej porze.

Daleko jednak nam do ideału. Według badań Eurostatu w 2014 r. tylko 25 proc. Polaków kontaktowało się z urzę-

dami przez internet, a jeszcze mniej wykorzystuje sieć do załatwiania swoich spraw na odległość. Na platformie ePUAP, która miała być dzwignią e-administracji, profil posiada tylko 1,2 proc. z nas (stan na wrzesień 2015 r.), a kontrola NIK wykazała, że aż 96 proc. dokumentów przesyłanych za pośrednictwem platformy następuje pomiędzy urzędnikami, a tylko 4 proc. stanowią załączniki kierowane od mieszkańców czy przedsiębiorców do urzędów. Dla porównania, w państwach skandynawskich, które są liderami na tym polu, aż 80 proc. mieszkańców korzysta z usług e-administracji.

– Mamy nadzieję, że nasza sieć przyczyni się do wzrostu e-świadomości wśród Wielkopolan – mówi Monika Klimecka, prezes spółki Wielkopolska Sieć Szerokopasmowa. – Teraz wszystko leży w rękach operatorów telekomunikacyjnych, których zadaniem jest przyłączenie Wielkopolan do sieci. Obecnie dostęp do internetu ma około 3,4 miliona mieszkańców regionu, a do 2020 roku grupa ta może powiększyć się nawet o 200 tysięcy gospodarstw domowych.

Łukasz Szoszkiewicz

Nie ma wakacji od pozyskiwania wsparcia z WRPO 2014+

30 czerwca rozpoczęły się nabory wniosków na projekty dla młodzieży i dorosłych w ramach ZIT dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Poznania (poddziałanie 8.3.4) oraz w ramach ZIT dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (poddziałanie 8.3.5).

W ramach poddziałania 8.3.4 można uzyskać dofinansowanie m.in. na podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pedagogicznej, w tym z zakresu mechaniki, branży mechanicznej i drzewnej, mechaniki lotniczej, odnawialnych źródeł energii i innych zgodnie z potrzebami rynku pracy. Poddziałanie 8.3.5 koncentruje się natomiast na kształceniu zawodowym młodzieży i dorosłych. Oba nabory trwać będą do 30 sierpnia.

Do tego samego dnia można ubiegać się o dotację w ramach

konkursu dotyczącego kształcenia ogólnego dla tzw. zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT) dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Poznania (poddziałanie 8.1.4). Do dyspozycji projektodawców jest 13 mln zł. Minimalna wartość projektu wynosi 50 tys. zł. Dofinansowanie można uzyskać m.in. na projekty wspierające uczniów w rozwijaniu kompetencji matematyczno-przyrodniczych, technologii komputerowych i języków obcych, a także dodatkowe zajęcia dla uczniów bardzo zdolnych.

Podmioty prowadzące szkoły i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie zawodowe i ustawiczne mogą składać wnioski w ramach poddziałania 9.3.4 „Inwestowanie w rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej w ramach

ZIT dla MOF Poznania”. Projekt inwestycyjny współfinansowany z funduszy EFRR i jednocześnie działania realizowane w ramach projektu dotowanego z EFS powinny być powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspól-

Miliard złotych na nabory

W III kwartale 2016 r. zaplanowano ogłoszenie aż 20 naborów. Łączna pula pieniędzy, która ma zostać przeznaczona na dotacje w ramach naborów ogłoszonych w III kwartale tego roku, prawdopodobnie przekroczy miliard złotych.

nego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji.

Z kolei dla beneficjentów z obszaru aglomeracji kalisko-ostrowskiej przewidziano nabór w ramach poddziałania 9.3.5 „Inwestowanie w rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej w ramach ZIT dla rozwoju

AKO”. W działaniu tym możliwa będzie realizacja projektów obejmujących inwestycje w infrastrukturę szkół i placówek oświatowych, które prowadzą kształcenie zawodowe młodzieży i dorosłych, przede

wszystkim poprzez przebudowę, rozbudowę, adaptację, modernizację budynków, wyposażenie lub doposażenie w wysoko-specjalistyczny, nowoczesny sprzęt, materiały i pomoce dydaktyczne.

Do końca sierpnia trwa z kolei konkurs w ramach poddzia-

łania 6.3.2 „Samozatrudnienie i przedsiębiorczość w ramach ZIT dla rozwoju AKO”. O dofinansowanie projektów będą mogły ubiegać się wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej. Projekty mogą być skierowane bezpośrednio do osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo powyżej 29. roku życia z jednej z poniższych grup: osoby długotrwale bezrobotne, osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach.

Ten sam termin składania wniosków obowiązuje dla poddziałania 7.2.3 „Usługi społeczne w ramach ZIT dla MOF Poznania”. Konkurs dotyczy projektów poprawiających dostęp do usług wsparcia rodziny

i systemu opieki zastępczej, w tym działań na rzecz usamodzielnienia się osób opuszczających opiekę zastępczą. Szacunkowa wartość alokacji przewidzianej do rozdysponowania w tym konkursie wynosi ponad 13 mln zł.

Ogłoszono również nabór w ramach poddziałania 7.1.2 „Aktywna integracja”. Instytucją organizującą konkurs jest Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu. Pula przeznaczona na wsparcie w konkursie to prawie 137 mln zł. O dofinansowanie projektu mogą ubiegać się podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy, jednostki organizacyjne samorządów, państwowe jednostki budżetowe. Termin składania wniosków został przedłużony do 31 sierpnia.

JOG

Nie tylko aquaparki

Turystyka w regionie otrzymała wsparcie z pieniędzy europejskich.

W okresie letnim ośrodek Piaski-Szczygliczka jest oblegany nie tylko przez mieszkańców Ostrowa Wielkopolskiego.

Nie trzeba wyjeżdżać daleko, by przyjemnie spędzić czas nad rzeką czy jeziorem. Pomorze? Mazury? Również w Wielkopolsce znajda coś dla siebie tak miłośnicy kąpiei i plażowania, jak i aktywnego spędzania czasu.

W ostatnich latach promocja turystyki otrzymała finansowe wsparcie z WRPO. Tylko na flagowy produkt, czyli Wielką Pętlę Wielkopolski przekazano prawie 3,5 mln zł. To pozwoliło na kompleksowe działania zarówno w Polsce, jak i za granicą. Pętla wykorzystuje dwie największe rzeki regionu, czyli Wartę i Noteć, oraz łączący je Kanał Ślesiński, i jest połączona z drogami wodnymi Europy Zachodniej.

Pętla pod prąd?

Szlak wodny WPW prowadzi m.in. przez Wielkopolski Park Narodowy i 5 parków krajo-
brazowych. Z pokładu statku wycieczkowego, todzi czy kajaka można podziwiać nie tylko przyrodę, ale również za-
bytki. Wodniakom nawigację ułatwia specjalna aplikacja mobilna. Mogą oni korzystać z 25 marin, z których 6 (w Koni-
ninie, Śremie, Drawsku, Czarn-
kowie, Ujściu i Ślesinie) powstało dzięki dofinansowaniu z WRPO.

– Dla kajakarza przepłynięcie całej „pętli” byłoby nie lada wyzwaniem, bo to oznaczałoby, że przez kilkaset kilometrów musiałby wiosłować pod prąd. Ale przecież każdą z rzek można spłynąć osobno, a zresztą na Noteci nurt jest podobno wyjątkowo wolny,

więc kto wie: może warto spróbować? – śmieje się pan Władysław z Bielska-Białej. – W ubiegłym roku z grupką znajomych spłynęliśmy z Koni-
nina do Poznania, a w tym roku chcemy dokończyć war-
ciański odcinek szlaku – mówi kajakarz ze Śląska.

Prawdziwą perełką jest naj-
większa i najnowocześniejsza
marina w tej części Wielkopol-
ski, która znajduje się w Ślesie-
nie. Zainstalowano w niej m.in.
dźwig do wodowania statków.
Ślesińska marina, uhonorowa-
na Nagrodą Przyjaznego
Brzegu na warszawskich tar-
gach „Wiatr i Woda” za „wzo-
rowe wykorzystanie środków
unijnych”, jest jednym z naj-
lepszych dowodów na to, jak
bardzo poprawiła się oferta
turystyczna nad wielkopolski-
mi akwenami.

– W ciągu ostatnich pięciu lat
zmieniło się wszystko – mówi
Artur Banasiak, dyrektor miej-
scowego Centrum Sportu i Re-
kreacji. – Wzrósł nie tylko ruch
wodny, ale cały ruch tury-
styczny, który teraz skupia się
wokół przystani. Przybywają
do nas również turyści z Nie-
miec, którzy w Polsce czarte-
rują statki. Jeziora ślesińskie
są jednymi z nielicznych akwe-
nów w Wielkopolsce i całej
środkowej Polsce, na których
można uprawiać każdy rodzaj
sportów wodnych – dodaje.

W Zagrodzie Krajeńskiej

Dzięki funduszom europejskim
zmieniły się również miejsca od-
dawna kojarzone z turystyką
wodną, takie jak np. Złotów.
– Przyjeżdżałam tu jeszcze

jako dziecko – wspomina pani
Magda z Piły. – Złotowskie je-
ziora zawsze były wyjątkowo
piękne, ale brakowało w mie-
ście lepszej infrastruktury. Kie-
dyś mi to może nie przeska-
dzało, ale świat się zmienia.
Dziś oczekuję trochę więcej
komfortu i nieco urozmaice-
nia. Dziś Złotów to nie jest tylko
miejsce, do którego wpadam
na parę godzin. Lubię zostać tu
na cały weekend i zresetować
się. To działa! – przekonuje
pani Magda.

Złotów jest położony nad
czterema jeziorami. Ruch tu-
rystyczny koncentruje się nad
dwoma z nich – Miejskim i Za-
leskim – gdzie zainwestowano
spore fundusze. Działa tam kil-
ka ośrodków sportowych i wy-
poczynkowych, gdzie np. moż-
na wypożyczyć sprzęt pływ-
ający.

Ci, którzy nie chcą lub nie
mogą korzystać z atrakcji wod-
nych, mają możliwość np. pie-
szo lub rowerem eksplorować
krajne lasy. Wielkie zmia-
ny przeszedł brzeg obu jezior,
na których pojawiły się ciągi
spacerowe i ścieżki rowerowe.
Wizytówką Złotowa stał się
niegdyś zaniedbany Półwysep
Rybacki, na którym usytuowa-
no niewielkie muzeum typu
skansenowego – Zagrodę Kra-
jeńską.

Park owadów

W zmodernizowanym kom-
pleksie rekreacyjno-sportowym
Piaski-Szczygliczka w Ostrowie
Wielkopolskim oprócz piasz-
czystej plaży nad sztucznym
zbiornikiem wodnym do dys-
pozycji jest m.in. park linowy

i park olbrzymich owadów. Dla
najmłodszych są place zabaw
w kształcie statków. Park li-
nowy, a właściwie „Park przy-
gód” to unikatowy obiekt, dzie-
ki któremu można urozmaicić
pobyt nad jeziorem. Szczegól-
ną atrakcją jest dwupoziomo-
wa WIEŻA NAŚIĘĆ, na którą
można się dostać na trzy róż-
ne sposoby (drabiną, ścianką
wspinaczkową lub na linie), a
opuścić ją – albo skacząc na
wahadle z 18 metrów, albo
przez dwie minuty zjeżdżając
kolejką tyrolską.

– Kiedyś myśleliśmy, że po-
dobne miejsca są tylko daleko
stąd, ale okazuje się, że cieka-
wie czas można spędzić również
niedaleko od domu. To miejsce
odwiedziliśmy po raz pierwszy
3 lata temu. Od tej pory przy-
jeżdżamy tu kilka razy w roku
– mówi Ania, która wraz ze
Sławkiem przyjechała z Kalisza.
Marek Rokita

Pętla z certyfikatem

Wielka Pętla Wielkopolski
w ubiegłym roku uzyskała
Certyfikat Polskiej Organi-
zacji Turystycznej na naj-
lepszy produkt turystyczny
2015 roku. To tylko jedna
z licznych wysokich ocen
dla wielkopolskich atrakcji
wodnych. Te najważniejsze
wystawiają pojedynczy, zwy-
kle anonimowi turyści z Wiel-
kopolski, Polski i Europy,
którzy na co dzień mogą
się przekonać, jak dobrze
można spędzić czas nad
wielkopolskimi akwenami.

Konkurs dziennikarski „Zmieniamy Wielkopolskę”

Urząd Marszałkowski Woje-
wództwa Wielkopolskiego w Po-
znaniu ogłosił tradycyjny do-
roczny konkurs dla dziennikarzy.

Celem Konkursu dziennika-
rskiego o Nagrodę Marszałka
Województwa Wielkopolskiego
pn. „Zmieniamy Wielkopolskę”
jest wyróżnienie publikacji, któ-
re dotyczą Wielkopolskiego Re-
gionalnego Programu Opera-
cyjnego na lata 2007-2013
i WRPO 2014-2020.

Do konkursu mogą być zgła-
szone publikacje prasowe, ra-
diowe, telewizyjne lub interne-
towe (dziennikarzy i fotorepor-
terów), które ukazały się w je-
dnym tytule medium lokalnego
lub regionalnego. Powinny one
być wyemitowane po raz pierw-
szy w okresie od 26 październi-
ka 2015 r. do 25 październi-

ka 2016 r., a jednocześnie nie
zostały zgłoszone do udziału
w innych konkursach.

Pośród nadesłanych prac
kapituła wyłoni zwycięzców.
Przy ich ocenie będą brane
pod uwagę przede wszystkim:
wartość merytoryczna publika-
cji oraz ich zawartość informa-
cyjna, oryginalność, atrakcyj-
ność i komunikacyjność, pro-
fesjonalne podejście do tema-
tu, a także walory warsztatowe
pracy.

Termin nadsyłania prac mija
28 października. Dla laureatów
przewidziano nagrody pieniężne:
za zajęcie I miejsca 7000 zł, za
II miejsce – 5000 zł, a za III
miejsce – 3000 zł. Regulamin
konkursu i formularz zgłosze-
niowy dostępne są na stronie
wrpo.wielkopolskie.pl PIT

E-poradnik WRPO

Jakiego typu projekty mogą
uzyskać wsparcie z Wielko-
polskiego Regionalnego Pro-
gramu Operacyjnego 2014-
2020 (WRPO 2014+), kto
może skorzystać z dofinan-
sowania i skąd czerpać wie-
dę o programie – odpowie-
dzi na te pytania można zna-
leźć w e-poradniku „Na co
można otrzymać dofinanso-
wanie”.

Tytuły dziewięciu rozdziałów
to obszary (gospodarka i przed-
siębiorczość, rynek pracy, włą-
czenie społeczne, edukacja,
infrastruktura społeczna, śro-
dowisko, społeczeństwo infor-
macyjne, energia, transport),
w których prezentujemy naj-
bardziej popularne typy pro-
jektów.

Dla ułatwienia podajemy in-
formację (w formie graficzne-
go znaczka z numerem), z ja-
kiego działania lub poddzia-
łania dany typ projektu jest
wspierany. W sposób graficz-
ny wskazujemy również bene-
ficientów mogących korzystać
ze wsparcia podczas realizacji
takich przedsięwzięć.

Cyfrowa wersja jest pierw-
szym na rynku poradnikiem
o regionalnym programie ope-
racyjnym w pełni przystoso-
wanym do urządzeń mobilnych.
Dotykowe piktogramy i rozsu-
wane teksty ułatwiają użyt-
kownikom tabletów i smartfo-
nów szybkie dotarcie do inte-
resujących ich informacji. Po-
radnik dostępny jest na stronie
wrpo.wielkopolskie.pl. JOG

Dotacje za publikacje

Ministerstwo Rozwoju zaprasza
do udziału w „Konkursie dota-
cji na działania informacyjne
dla prasy lokalnej dotyczące
funduszy europejskich”.

Jego celem jest wybór i do-
finansowanie najlepszych pro-
jektów popularyzujących te-
matykę funduszy europejskich
w prasie lokalnej i lokalnych
portalach internetowych. Wnio-
ski można składać do 17 sier-
pnia 2016 r.

Udział w konkursie mogą
wziąć wydawcy tytułów praso-
wych funkcjonujących na ry-
nku co najmniej od 2 lat. Zgło-
sić można autorskie projekty
– cykle publikacji w lokalnych
tytułach prasowych (od 10 do
12 publikacji) oraz na lokal-

nych portalach internetowych
(uzupełniając).

Projekty mają mieć cha-
rakter informacyjny i eduka-
cyjny, nakierowany na poka-
zywanie dostępnych możliwo-
ści sięgania po fundusze eu-
ropejskie na lata 2014-2020.
Projekty muszą zostać zreali-
zowane w okresie od 20 wrze-
śnia do 31 grudnia 2016 r.
w co najmniej 3 tytułach pra-
sy lokalnej, o zsumowanym na-
kładzie co najmniej 10 tys. eg-
zemplarzy (łącznie wszystkich
tytułów biorących udział w pro-
jekcie).

Szczegóły można znaleźć
na stronie internetowej wrpo.
wielkopolskie.pl w zakładce
„wiadomości”. JOG

Wyróżnienia dla sołectw i sołtysów

3 lipca w domu Pielgrzyma Arka w Licheniu odbyła się uroczysta gala konkursu „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”.

Konkurs zorganizowany został już po raz czwarty przy współpracy Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów i Samorządu Województwa Wielkopolskiego podczas konferencji „Wiejska Polska”, odbywającej się w ramach dorocznej Ogólnopolskiej Pielgrzymki Sołtysów i Środowisk Wiejskich. Nagrody i dyplomy wręczyli laureatom wicemarszałek województwa Krzysztof Grabowski oraz Ireneusz Niewiarowski, prezes Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów.

– Gratuluję i dziękuję za zaangażowanie oraz pracę włożoną w trakcie realizacji inicjatyw sołeckich. To właśnie te oddolne przedsięwzięcia najbardziej aktywizują lokalne społeczności, wywołują pokłady kreatywności, a także sprawiają, że nasze małe ojczyzny pięknieją i tętnią życiem – powiedział Krzysztof Grabowski.

Najciekawszy projekt

Komisja konkursowa przyznała nagrody i wyróżnienia w dwóch kategoriach – najciekawszy projekt sfinansowany ze środków funduszu sołeckiego oraz

Laureaci konkursu z wicemarszałkiem województwa wielkopolskiego Krzysztofem Grabowskim oraz prezesem Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów Ireneuszem Niewiarowskim.

najaktywniejszy mieszkaniowiec wsi. W pierwszej kategorii zwyciężył projekt pn. „Spotkanie dla mieszkańców z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – Imieniny wsi Stanisławy”, zrealizowany przez sołectwo Stanisława w gminie Kąwęczyn. Drugie miejsce przypadło w udziale sołectwu Pia-

ski – Zalesie w gminie Miejska Górka za projekt pn. „Zwiastun wiosny – niezapominajka”, a trzecie zdobyła inicjatywa sołectwa Marianka Siemieńska w gminie Łęka Opatowska pn. „Marianka z lasu i piwa miodowego słynąca... Centrum pszczelarstwa miejscem spotkań lokalnej społeczności”.

Dodatkowo przyznano dwa równorzędne wyróżnienia dla projektu sołectwa Osłonin w gminie Przemęt „Zagospodarowanie terenu na miejsce spotkań i rozrywki dla dorosłych i dzieci” oraz projektu sołectwa Osieczka Pierwsza w gminie Rzgów „Pięknie wieś Osieczka Pierwsza – II etap”.

Najaktywniejszy mieszkaniowiec

W konkursie na najaktywniejszego mieszkańca wsi zaszczytne pierwsze miejsce przypadło Annie Kapturskiej, sołtys Sławia z gminy Golina. Drugie miejsce zdobyła Teresa Skrzypczak, sołtys sołectwa Piaski – Zalesie, natomiast trzecie – Sylwester Dzikowski, członek rady sołeckiej wsi Stanisława. Poza tym wyróżnienie otrzymała sołtys Osłonina w gminie Przemęt Jadwiga Nowak.

Dodatkowo laureatom pierwszych miejsc obydwu kategorii konkursu, w dowód szczególnego uznania aktywności społecznej, wicemarszałek Krzysztof Grabowski oraz prezes Ireneusz Niewiarowski wręczyli statuetki „Sołecka Nike”.

Zakup nagród w postaci traktora-kosiarki, kos spalinowych, opryskiwaczy, myjek ciśnieniowych czy dmuchaw do liści był możliwy dzięki współfinansowaniu konkursu ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Szkolenie z PROW w Wysokiej

Z inicjatywy radnego województwa Jana Pikulika w północnej Wielkopolsce zorganizowano szkolenie na temat możliwości pozyskiwania funduszy unijnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie działań realizowanych przez samorząd województwa.

Spotkanie z udziałem wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego, radnych sejmiku Jana Pikulika oraz Jerzego Kado, a także samorządowców z terenu powiatów pilskiego, złotowskiego i czarnkowsko-trzcińskiego odbyło się 13 lipca w Urzędzie Miasta i Gminy Wysoka. Celem szkolenia było przybliżenie możliwości, jakie oferują fundusze unijne w perspektywie budżetowej PROW 2014-2020, a także inspiracja i zachęta do działania oraz aplikowania o pieniądze, którymi dysponuje województwo wielkopolskie na najbliższe lata.

Tematyka prezentacji, przygotowanych przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, dotyczyła między innymi harmonogramu naboru wniosków oraz limitów środków pomocowych dla poszczególnych działań i poddziałań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Podczas szkolenia zwrócono uwagę na istotną rolę lokalnych grup działania w kontekście realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Omówiono zakres wsparcia wynikającego z realizacji strategii oraz wskazano, kto może zostać beneficjentem przyznawanej pomocy.

Uczestnicy spotkania uzyskali również kompleksową wiedzę na temat wsparcia inicjatyw aktywizujących mieszkańców środowisk wiejskich oraz źródeł finansowania przedsięwzięć organizacyjnych zarządkowych. Nie zabrakło informacji o ostatnich działaniach, podejmowanych przez jednostkę regionalną Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich oraz jej partnerów. Omówiono m.in., na jakich zasadach można zostać partnerem sieci oraz jak wyglądają warunki naboru projektów w ramach tzw. dwuletnich planów operacyjnych KSOW.

Umowy na drogi lokalne już wkrótce

30 milionów euro trafi do wielkopolskich gmin i powiatów na poprawę stanu dróg lokalnych.

14 lipca Zarząd Województwa Wielkopolskiego zatwierdził listę operacji pn. „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych”, zakwalifikowanych do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W ten sposób zakończył się proces oceny wniosków, które gminy i powiaty złożyły w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w kwietniu 2016 roku. Ocenie poddano 355 aplikacji, a 261 z nich uzyskało co najmniej 9 punktów, co stanowiło warunek konieczny

do zakwalifikowania się wniosku na listę rankingową.

Umowy w sierpniu

– Podpisanie umów z wnioskodawcami zaplanowaliśmy na drugą połowę sierpnia 2016 roku. Budowa czy też przebudowa drogi lokalnej ma bezpośrednie przełożenie na codzienne życie mieszkańców wielkopolskich obszarów wiejskich. Dlatego postanowiliśmy, że umowy będą zawierane w poszczególnych starostwach i urzędach gmin. Jestem przekonany, że dzięki temu informacja o przyznanych pieniądzach trafi do szerszego grona odbiorców – wyjaśnia wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

Dojazd do wielu mniejszych miejscowości jest utrudniony ze względu na zły stan dróg. Dzięki dotacjom z PROW 2014-2020 ta sytuacja może się poprawić.

Obecność na liście operacji zakwalifikowanych do współfinansowania nie oznacza niestety, że wszystkie uzyskają pomoc finansową. Limit środ-

ków przeznaczonych dla województwa wielkopolskiego wynosi 30 milionów euro, co oznacza, że przy obecnym kursie euro pieniędzy wystar-

czy na wsparcie około 150 inwestycji.

Zasady wsparcia

Dla przypomnienia, beneficjenci pomocy finansowej na operacje pn. „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” (czyli powiaty, gminy, związki międzygminne oraz związki powiatów) mogą ubiegać się o zwrot 63,63 proc. kosztów kwalifikowalnych operacji, tj. kosztów poniesionych na budowę lub przebudowę dróg gminnych, powiatowych lub wewnętrznych w miejscowościach do 5000 mieszkańców. Łączna suma dotacji możliwa do uzyskania przez jednego beneficjenta w perspektywie budżetowej 2014-2020 wynosi 3 miliony złotych.

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”. Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Stronę redaguje: Adrian Kapuściński – Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 626 60 00, fax 61 626 60 04, e-mail: dow.sekretariat@umww.pl, www.prow.umww.pl

Informator Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

ul. Szczepanowskiego 15A
60-541 Poznań, tel. 61 845 62 00
e-mail: biuro@wfosgw.poznan.pl
www.wfosgw.poznan.pl

Jak zmieniła się ustawa?

W czerwcu znowelizowano przepisy o odnawialnych źródłach energii.

FOT. ARCHIWUM WFOŚiGW W POZNANIU

Nowela wprowadza istotne zmiany i określa ramy dla przyszłego funkcjonowania systemu OZE w Polsce. Ważne i oczekiwane rozwiązania dotyczą m.in. prosumentów. W ustawie zdefiniowano prosumenta jako odbiorcę końcowego, który kupuje energię elektryczną na podstawie umowy kompleksowej i wytwarza energię wyłącznie z OZE w mikroinstalacji, w celu jej zużycia na potrzeby własne, niezwiązane

z wykonywaną działalnością gospodarczą.

Nowelizacja ustawy o OZE określiła też nowe zasady rozliczeń prosumentów. Wprowadzony tzw. system opustów polega na tym, że zakład energetyczny będzie dokonywał rozliczenia ilości energii wprowadzonej (wyprodukowanej) przez prosumenta do sieci, wobec ilości energii elektrycznej pobranej z tej sieci w stosunku ilościowym 1 do 0,8 (dla mikroinstalacji do 10 kW) oraz

1 do 0,7 (dla mikroinstalacji od 10-40 kW).

Korzystne jest uwzględnienie rocznego okresu rozliczeń dla prosumentów. Z rozwiązań prosumenckich będą mogły skorzystać nie tylko gospodarstwa domowe, ale także podmioty takie, jak: wspólnoty mieszkaniowe, szkoły czy kościoły. Z opustów nie skorzystają niestety przedsiębiorcy, którzy chcieliby zainstalować mikroinstalację wyłącznie na własne potrzeby.

Ustawa o OZE określa również kształt systemu aukcyjnego. Przynajmniej raz w roku mają być przeprowadzane przez prezesa URE aukcje, których przedmiotem będzie wytwarzanie energii z OZE, głównie przez większych producentów. Ustawa wprowadza 7 koszyków technologicznych dla których organizowane będą odrębne aukcje (np. dla instalacji wykorzystujących odpady lub biogaz rolniczy).

Ponadto, w wyniku nowelizacji powstać mają istotne dla rozwoju energetyki lokalnej klastry energii i spółdzielnie energetyczne. Wprowadzono też definicję biomasy lokalnej, czyli takiej, która jest pozyskana pierwotnie w promieniu do 300 km od instalacji OZE.

Według Ministerstwa Energii rozwiązania zaproponowane w ustawie otwierają drzwi dla energetyki obywatelskiej w Polsce, a także przewidują wsparcie dla tych technologii OZE, które wytwarzają energię w sposób stabilny i przewidywalny.

Krytycy ustawy uważają z kolei, że zahamuje ona rozwój OZE, a wiele rozwiązań (np. dedykowana instalacja spalania wielopaliwowego, czyli wsparcie współspalania) sprzyja energetyce węglowej.

Czas pokaże, czy rozwiązania ustawowe przyczynią się do rozwoju energetyki odnawialnej w Polsce. **ŁD**

Co każdy beneficjent powinien dziś wiedzieć

2X FOT. M. KONIECZNA

Beneficjenci dowiedzieli się m.in., jak poprawnie przygotować dokumenty niezbędne do zawarcia umowy dotacji.

26 lipca Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu zorganizował szkolenie dla beneficjentów realizujących projekty z zakresu edukacji ekologicznej oraz ochrony pszczoł.

Uczestnicy szkolenia pn. „Prawidłowa realizacja umowy” dowiedzieli się m.in., jak poprawnie przygotować dokumenty niezbędne do zawarcia umowy dotacji, w tym jakie są podstawy działania i reprezentacji wnioskodawcy, jakie należy złożyć dokumenty finansowe i formalno-prawne, kiedy składa się wniosek aktualizacyjny.

Przeanalizowano również samą umowę dotacji: co jest jej przedmiotem, jakie są terminy i potwierdzenia realizacji przedsięwzięcia, warunki wypłat dotacji. Uczestnicy lipcowego spotkania mogli dowiedzieć się również, na czym polega odpowiedzialność beneficjenta oraz tego, że są zobowiązani do zapewnienia

trwałości przedsięwzięcia (przez 3 lata).

Część szkolenia poświęcono zagadnieniom związanym z rozliczaniem dotacji. Beneficjent zobowiązany jest do przedstawienia arkusza rozliczenia w terminach i w wysokości zgodnej z harmonogramem wypłat stanowiącym załącznik do umowy. Arkusz rozliczenia powinien być wypełniony zgodnie z wymogami określonymi w specjalnej instrukcji wypełniania arkusza rozliczenia umowy pożyczki/dotacji. Pracownicy WFOŚiGW w Poznaniu szczegółowo, krok po kroku, wytłumaczyli uczestnikom spotkania, jak należy wypełnić arkusz rozliczeniowy, zwracając uwagę na najczęściej pojawiające się błędy.

Na koniec poruszono kwestię zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi realizowane w ramach przedsięwzięć dofinansowanych ze środków WFOŚiGW w Poznaniu oraz omówiono podstawowe zasady oznakowania projektów. **MJ**

Przed nami nowe wyzwania

Zarząd WFOŚiGW w Poznaniu przedstawił sprawozdanie z ubiegłorocznej działalności. Co udało się zrobić w 2015 r.?

Poprzedni rok był dla funduszu pod każdym względem bardzo dobry, a instytucja sprawnie zrealizowała zadania zapisane w swoim statucie.

Przypomnijmy, że w 2015 r. skończyły się możliwości dystrybucji przez WFOŚiGW w Poznaniu pieniędzy unijnych w ramach WRPO i PoliŚ. Zamiast tego, w wyniku wspólnych ustaleń pomiędzy NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, w 2015 r. rozpoczęto realizację projektu doradczego pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, miesz-

kaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”. Projekt, który spotyka się z ogromnym zainteresowaniem wszystkich podmiotów, do których jest adresowany (instytucje, samorządy, osoby prywatne), będzie współfinansowany przez UE z pieniędzy Funduszu Spójności w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

A jak wyglądał ubiegłoroczny budżet instytucji? Sprawozdanie finansowe WFOŚiGW w Poznaniu (dostępne w internecie) przedstawia bardzo dobrą sytuację majątkową i finansową funduszu na koniec 2015 r. Wymiernym efektem działalności instytucji w po-

przednim roku był przyrost kapitału własnego w wysokości ponad 37 mln zł. To efekt niższych od zakładanych w planie kosztów i większych (niż planowane) przychodów.

Bieżąca działalność WFOŚiGW w Poznaniu w 2015 r. koncentrowała się na efektywnej realizacji zadań i celów statutowych polegających w głównej mierze na udzielaniu pożyczek, dotacji, dopłat do oprocentowania kredytów bankowych, częściowych spłat kapitału kredytów bankowych, a także przyznawaniu nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

W 2015 r. w ramach ogłoszonych naborów do funduszu

wpłynęło łącznie 797 wniosków o udzielenie pomocy finansowej, w tym 239 wniosków o udzielenie pożyczki i 558 wniosków o udzielenie dotacji oraz przekazania pieniędzy państwowym jednostkom budżetowym. Dla porównania, w 2014 r. złożono 713 wniosków.

WFOŚiGW w Poznaniu zawarł w ubiegłym roku 118 umów pożyczek na kwotę przekraczającą 148 mln zł, natomiast kwota dotacji wyniosła ogółem 27,4 mln zł (podpisano 353 takie umowy). Ponadto fundusz w 2015 r. zawarł 15 umów przekazania pieniędzy dla państwowych jednostek budżetowych (PJB) na kwotę ponad 5,4 mln zł. **PN**

Uczestników szkolenia, w imieniu zarządu WFOŚiGW w Poznaniu, powitał zastępca prezesa Marek Baumgart.

inna strona samorządu

przeczytane

W wakacyjny czas, wyczytana w Serwisie Samorządowym PAP, historia z południowych klimatów...

Z kartonowym pudłem na głowie, by uniknąć rozpoznania, pracownik urzędu gminy na południu Włoch podbijał karty pracy za siebie i kolegów. Scenę tę zarejestrowały kamery. Śledztwem w Boscotrecase koło Neapolu objęto połowę z 60 zatrudnionych tam osób, które notorycznie unikały wszelkich obowiązków służbowych. Tylko w styczniu i lutym tego roku zanotowano tam ponad 200 takich przypadków. Zarzuty postawiono urzędnikom, personelowi technicznemu oraz strażnikom miejskim. Sześć osób trafiło do aresztu domowego, a wobec ponad 20 zastosowano inne środki: od zawieszenia w pełnieniu funkcji do obowiązku meldowania się dwa razy dziennie na posterunku karabinierów. Nowy burmistrz pokazał dziennikarzom puste pokoje w urzędzie. Dotychczas nikogo tam nie było, bo pracownicy tylko udawali, że przychodzą do pracy. Teraz zaś nie mogą ze względu na dochodzenie.

Tak źle, i tak niedobrze... I jak tu żyć? – pytają pewnie włoscy urzędnicy.

wyśledzone

FOT. A. BOIŃSKI

Jak wiadomo, ludzie sportu mają różne przesady mające gwarantować sukces w rywalizacji. Podczas lipcowego spotkania marszałka z wielkopolskimi olimpijczykami wybierającymi się do Rio taki – można rzec – „talizman wagi ciężkiej” zaprezentował dyrektor Departamentu Sportu i Turystyki UMWW Tomasz Wiktor. Podczas swojego wystąpienia, jako prognostyk medalowych szans naszych młodzieńców, wyjął wielki młot (dla niezorientowanych – sportowcy rzucają na zawodach nieco inaczej wyglądającym przyrządem). Gdy chwilę później prowadzący spotkanie redaktor Krzysztof Ratajczak zapytał o zaprezentowany rekwizyt legendarnego trenera polskich młociarzy Czesława Cybulskiego, ten błysnął reflekssem: – Młot? Jest wspaniały. Kiedyś, gdy nie wiedzieliśmy jak wygląda ten sportowy, też takim rzucałiśmy... Choć może nie na odległość 80 metrów.

usłyszane

Kończy się majowe posiedzenie sejmikowej Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki. Uczestnicy ustalają termin spotkania komisji w kolejnym miesiącu.

– Byle nie 17 czerwca! – wrywa się biorący udział w obradach zastępca dyrektora Departamentu Gospodarki Mieniem UMWW Ryszard Taciak.

– A to dlaczego? – dopytuje przewodniczący komisji Maciej Wituski.

– Bo to szczególny dzień dla nas – odpowiada dyrektor Taciak, spoglądając na radnego Jana Grzeska. – Bo my obaj w tym samym dniu i roku się urodziliśmy...

przemianowane

Będzie więcej miast w Wielkopolsce!

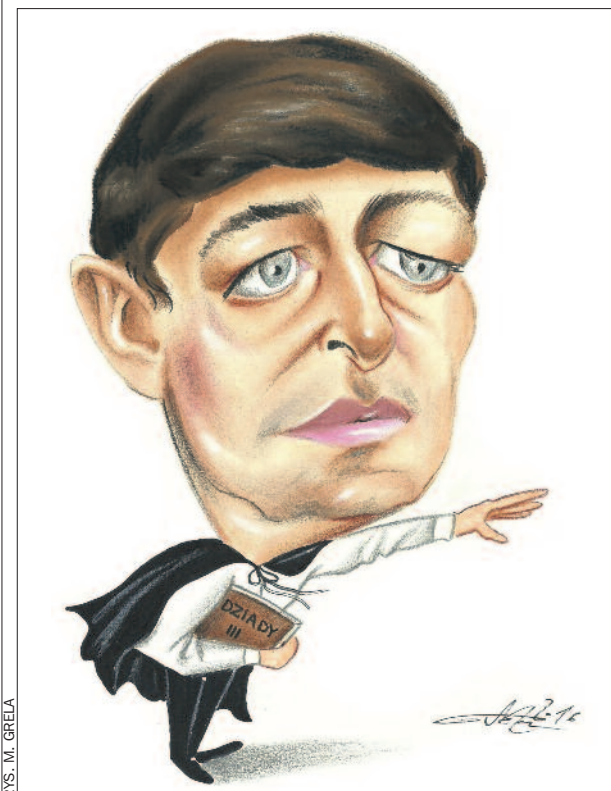
Tak wynika z założeń zawartych w projekcie rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającym od 1 stycznia 2017 roku granice i status niektórych polskich gmin. Miastem zostanie jedna gmina z naszego województwa – Opatówek.

Z ciekawostek: od przyszłego roku znajdziemy też nowe miasta nad morzem, tj. Jastarnię oraz Mielno.

monitorujemy radnych

>> Włodzimierz Ignasiński:

Niepoprawny Konrad

RYS. M. GRELA

>> **Jestem radnym, bo...** nie lubię być obojętny na otaczającą mnie rzeczywistość. W jakimś stopniu kontynuuję tradycje rodzinne, bo mój dziadek Jan Ignasiński – szewc z Wrześni – był radnym Rady Miejskiej przed II wojną światową.

>> **Gdy po raz pierwszy zasiadłem w sejmikowych ławach...** byłem przeziębiony, zaś na zdjęciu wyszedł sfrustrowany facet, który ma ochotę zrobić porządek w tym sejmikowym... Kłóci się to chyba z moim charakterem samorządowca, a nie rewolucjonisty.

>> **W samorządzie najchętniej zmieniałbym...** Samorząd polega na ciągłym wprowadzaniu zmian. To jego istota.

>> **Kiedy wracam z sesji sejmiku...** samochodem do Trzcianki, mam czas na analizę sesyjnych wydarzeń, plany zawodowe na nadchodzący tydzień itp.

>> **Gdy słyszę „autorytet”, myślę...** o szeregu osób, które pokazały mi, czym naprawdę jest życie – o rodzicach, niektórych nauczycielach, ludziach teatru, księżach, mężach stanu... Autorytet to nie jedna osoba. Próba wychowania młodego pokolenia na tzw. idolach jest błędem, bo gdy idola nagle zabraknie, pozostaje bezwartościowy świeatek.

>> **Mój ulubiony bohater to...** Konrad z III części „Dziadów”, bo jest kwintesencją Polski i Polaków. To bezkompromisowy, niepoprawny politycznie buntownik, przepojony wrażliwością. To postać ciągle współczesna, co pokazał Radosław Rychcik w inscenizacji w Teatrze Nowym.

>> **Słowo, które najlepiej opisuje mój charakter, to...** odpowiedzialność.

>> **Największym zaskoczeniem dla mnie było ostatnio...** że Polska nie została mistrzem Europy w piłce nożnej!!!

>> **Gdybym mógł cofnąć czas...** to bym tego nie zrobił, bo wszelkie eksperymenty z naprawianiem świata kończyły się do tej pory katastrofą.

>> **Moje największe marzenie to...** Właściwie ciągle je spełniam, tzn. tworzę teatr z grupą młodych i starszych ludzi.

>> **Nigdy nie mógłbym...** żyć bez rodziny, teatru i dobrej literatury.

>> **Przepadam za...** rodzinnie spędzaniem urlopami, najlepiej na górskich (choć nie tylko) szlakach.

>> **Nie znoszę, gdy...** świat wartości próbuje się zastępować komercyjną, ideologiczną papką.

>> **Gdy jestem głodny...** to muszę pilnować, żeby rozsądek nie przegrał z łaknieniem. Różnie z tym bywa.

>> Włodzimierz Ignasiński
>> ur. 16 stycznia 1963 r., Września
>> dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Trzciance
>> wybrany z listy PiS, w okręgu nr 2
>> 4336 głosów

podpatrzone

Na pokładzie statku „Łokietek” odbywała się niedawno druga, nieformalna część posiedzenia sejmikowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Jej szef Czesław Cieślak długo siedział zamyślony, delektując się malowniczymi widokami nadzecznych łąk, przez które meandruje Noteć. Któryś z radnych dostrzegł bociana, inny ślady bobrów... Nagle z miejsca zerwał się Czesław Cieślak, bo zza zakola rzeki wyłoniło się... pastwisko ze stadem krów, które przewodniczący komisji długo z uśmiechem obserwował. Skąd to zainteresowanie? Wtajemniczeni wiedzą, a czytelnikom podpowiadamy, że w branży mlecznej pracuje on od lat, szefując Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole.

FOT. P. RATAJCZAK

Monitor Wielkopolski – magazyn samorządowy

Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego – Kancelaria Sejmiku
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 62-67-030, fax 61 62-67-031
Rada Programowa: Krzysztof Grabowski, Tatiana Sokołowska (zastępczyni przewodniczącej), Zofia Szalczyk (przewodnicząca), Dariusz Szymczak, Waldemar Witkowski, Maciej Wituski (sekretarz)
Redakcja: Artur Boiński (redaktor naczelny), Piotr Ratajczak (sekretarz redakcji)
Adres redakcji: al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, pokój 842, tel. 61 62-67-036, fax 61 62-67-031, e-mail: monitor@umww.pl, www.monitorwielkopolski.pl
Materiałów nie zamówionych nie odsyłamy. Zastrzegamy sobie prawo do redakcji tekstów. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Publikacje promocyjne w Monitorze Wielkopolskim można zamawiać pod numerem telefonu 61 62-67-036.